

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин

Кафедра журналістики

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Васильченко В'ячеслав Миколайович

_____ 2023 р.
«___» _____

ДИПЛОМНА РОБОТА

ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»
СТВОРЕННЯ ЦИКЛУ ТЕЛЕВІЗІЙНИХ СЮЖЕТІВ ДЛЯ ВИПУСКУ НОВИН

Виконавець: Демух Тетяна Юріївна _____

Керівник: канд. пед. наук, доц. _____

Остапчук Світлана Сергіївна _____

Нормоконтролер: канд. пед. наук, доц. _____

Остапчук Світлана Сергіївна _____

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. РОЗВИТОК ТА СУЧАСНИЙ СТАН ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ.....	8
1.1. Становлення телевиробництва: світовий та український досвід.....	8
1.2. Телепередача та її складові.....	15
Висновки до розділу 1.....	18
РОЗДІЛ 2. СТАНДАРТИ НОВИННИХ ТЕЛЕВІЗІЙНИХ СЮЖЕТІВ.....	20
2.1. Технологія створення сюжету для випуску новин.....	20
2.2. Порівняльний аналіз інформаційних випусків ТРК «Київ» та «ТСН» телеканалу 1+1.....	24
Висновки до розділу 2.....	27
РОЗДІЛ 3. ПРИНЦИПИ СТВОРЕННЯ ВЛАСНОГО ТЕЛЕВІЗІЙНОГО СЮЖЕТУ.....	29
3.1. Телевізійні новини в умовах воєнного стану.....	29
3.2. Концепція створення телевізійних сюжетів про військових для випуску новин на телеканалі «Київ».....	32
Висновки до розділу 3.....	38
ВИСНОВКИ.....	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	43
ДОДАТКИ.....	48

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЗСУ – Збройні Сили України

ПТС – пересувна технічна станція

СРСР – Союз Радянських Соціалістичних Республік

ТСН – телевізійна служба новин

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Журналістику називають соціальним інститутом, який забезпечує кожного з нас всебічним інформуванням. Одним з видів інформування суспільства є телебачення.

Тележурналістикою називають один з видів діяльності в галузі журналістики, яка існує та відтворюється завдяки висвітленню різноманітних соціально-важливих та цікавих питань у нашому житті й у житті кожного з нас. Також це стосується й публіцистичних телепередач.

Дослідники журналістики та усіх її різновидів постійно шукають відповіді на запитання: «Яким чином ЗМІ можуть впливати на суспільство?»

Мета діяльності тележурналістів полягає в тому, щоб інформувати суспільство. Телевізійні передачі – це канали, завдяки яким журналісти мають змогу висвітлювати соціально-важливі, суспільні та інші теми для громадян.

Новини, як найбільш традиційна і класична форма телевізійного мовлення, все ж зазнають змін і адаптуються до сучасного контексту. Це пов'язано з сучасними викликами, які наразі існують. Ці видозміни новин та телевізійних сюжетів вивчалися науковцями ще від становлення журналістики як такої. Праці таких вітчизняних та зарубіжних науковців присвячені темі телевізійних сюжетів: Голуб О.П [2], Дмитровського З. Є [3], Лісневської А. Т [10], Михайлина І.Л [11], Неопитанського М. І [12], Стівенса М. Г [16], Холод О.М [18].

Питання потреби вивчення циклу телевізійних новин для випуску новин дуже тісно пов'язано з питанням того, що наразі є найбільш важливим та актуальним для обговорення.

Майбутнє нашої країни та вплив на перемогу пов'язане безпосередньо зі здатністю адекватно осмислювати тему російсько-української війни. Сьогоднішня війна в Україні поставила на порядок денний новий предмет професійного

аналізу в сучасній соціології, що відображає певний ступінь розробленості теми дослідження.

Мета дослідження – цілісне розкриття особливостей українських новинних телепередач у контексті світової тележурналістики; створення телесюжетів для випуску на телеканалі «Київ».

Виходячи з мети, були поставлені такі **завдання**:

1. Дослідити світовий та український досвід становлення телевиробництва.
2. Охарактеризувати провідні телепередачі та її складові.
3. Описати технологію створення сюжету для випуску новин.
4. Порівняти випуски новин телеканалів «1+1» та «Київ».
5. Створити цикл телесюжетів для випуску новин на телеканалі «Київ».

Об'єкт дослідження – телевізійні сюжети для випуску новин.

Предметом дослідження є технології створення телевізійних сюжетів для новинних випусків телеканалу «Київ»

Методи дослідження:

- історичний – допоміг простежити становлення телевиробництва у світі;
- метод порівняльного аналізу – допоміг визначити спільне й відмінне в новинних сюжетах телеканалів «1+1» та «Київ»;
- аналітичний – допоміг визначити особливості створення новинних телесюжетів та їх цільову аудиторію;
- метод спостереження – допоміг створити циклу телесюжетів про військових для випуску новин на телеканалі «Київ».

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розкритті інструментів створення сюжетів на телеканалі та в обґрунтуванні складових сюжету на прикладі створення циклу телесюжетів про військових для новин на телеканалі «Київ».

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що матеріали дослідження можуть бути використані для створення новинних телевізійних сюжетів, а також під час вивчення таких дисциплін, як «Основи

відеовиробництва», «Постановка голосу», «Сторітелінг», «Сучасний телевідеопроцес», «Телерадіорежисура», «Сценарна майстерність».

Апробація результатів дослідження. Зміст та результати дослідження висвітлювалися у виступах на XXIII Міжнародній науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «ПОЛІТ. Сучасні проблеми науки» (Київ, 2023), Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії і практики 2023» (Київ, 2023) на II Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції молодих учених та студентів: «Міждисциплінарні дослідження науки XXI століття» (Київ, 2022). V Міжнародній студентській науково-практичній конференції «Підприємництво, торгівля та маркетинг: реалії, виклики, перспективи» (Київ, 2022), на Міжнародному круглому столі «Медіаосвіта в Україні» (Київ, 2022), Міжнародній науково-практичній конференції «Образи сучасності в гуманітарному знанні» (Київ, 2022).

Публікації. Основні положення дипломної роботи було викладено в публікаціях:

1. Демух Т.Ю. Специфіка телевізійного виробництва в Україні. ПОЛІТ. Сучасні проблеми науки : матеріали міжнар. науково-практ. конф., Київ: Національний авіаційний університет, 2023. Подано до друку
2. Демух Тетяна. Journalistic Activity In Virtual Space. Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії і практики 2023: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції.,Київ: НАУ, Факультет міжнародних відносин, 2023. Подано до друку
3. Демух Т. Ю. Особливість телевізійного процесу в Україні в умовах війни. Міждисциплінарні дослідження науки XXI століття: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих учених та студентів. Київ: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». 2022. С.34–36.

Структура й обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів (6 підрозділів), висновків до розділів, загальних

висновків, списку використаних джерел (40 джерел) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 63 сторінках , основний зміст викладено на 42 сторінок.

РОЗДІЛ 1

РОЗВИТОК ТА СУЧАСНИЙ СТАН ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

1.1. Становлення телевиробництва: світовий та український досвід

Історія телевиробництва сягає вже понад століття. У 1884 році німецький студент Пауль Ніпков винайшов оригінальний пристрій – «електронну телескопію». Це був своєрідний алюмінієвий диск з отворами, позаду якого розташований об'єктив, приєднаний дротами до фотоелемента. Завдяки диску, який крутиться, світло від об'єкта зйомок опиняється на самому диску, й зображення подрібнюється отворами на окремі точки. За один оберт диска, який мав тридцять отворів, утворювався один кадр. Аж 15 січня 1885 року Пауль Ніпков запатентував цей пристрій. Ця дата і стала днем народження телебачення [19, с. 9].

Перші спроби передавати зображення та звук за допомогою радіохвиль з'явилися в кінці 19-го століття, але перші телевізійні передачі почали масово транслюватися в 1930-х роках. За інформацією кандидата філологічних наук Анатолія Яковця, у 1930 році в Англії, США, Італії та Німеччині вже запрацювали перші телестудії.

Перші телевізори були великими та дорогими, а їх технічні можливості були обмеженими. Протягом наступних десятиліть технології телевізійного виробництва розвивалися, що дозволило зробити телевізори меншими, легшими та доступнішими для споживачів.

Телевізійні станції транслювали відразу кілька типів програм: новини, спортивні змагання, розважальні передачі та документальні фільми. Телевізійні мережі з'явилися в США в 1940-х роках, а згодом почали формуватися в Європі та Азії. У 1960-х роках телебачення стало найпопулярнішим засобом масової комунікації, що дозволяло телевізійним станціям та мережам залучати все більше глядачів, адже саме у 60-ті почали з'являється перші кольорові телевізори,

і саме телебачення теж стало кольоровим. У 1970-х роках телевізійна індустрія стала значно більш конкурентноздатною, і з'явилися нові формати телевізійних передач, такі, як: ток-шоу, реаліті-шоу та серіали. Також у 60-і роки в США зародилося кабельне телебачення, а вже у 80-х та 90-х роках набуло великої популярності [7].

Також у 1990-х роках з'явилася можливість цифрового телебачення, що дозволило покращити якість зображення та звуку, а також збільшити кількість телеканалів.

У 2000-х роках телевізійна індустрія продовжує розвиватися та змінюватися. Одним з найбільших трендів цього десятиліття є поява відеохостингів, таких як Ютуб, Вімео і Дейлімоушен, де користувачі можуть безкоштовно завантажувати свої відео та дивитися відео інших користувачів. «Відеохостинги – вид сайтів, що пропонують відеоконтент» [14].

Також у 2010-х роках з'явилися нові формати телевізійних програм, такі як веб-серіали та стрімінгові сервіси: Нетфлікс, Хулу та Амазон прайм відео. Вони дозволяють глядачам переглядати свої улюблені програми й фільми без реклами та за підпискою.

Розвиток телевиробництва світового рівня почався в середині 20-го століття зі зростанням популярності телевізійних передач. Перші телевізійні канали з'явилися в США, Великій Британії та кількох інших країнах у 1940-х та 1950-х роках. Водночас, технологічні зміни дозволили покращити якість зображення та звуку, що зробило телебачення ще більш популярним серед глядачів.

У 1960-их та 1980-их роках телевізійна індустрія продовжувала розширюватися, з'являлися нові канали й передачі. Перші кабельні телеканали що дозволили глядачам мати доступ до більшої кількості телевізійних програм. Також у цей період було запроваджено телетекст та закріплення звуку за зображенням (стереозвук), що зробило телебачення ще більш цікавим і зручним для глядачів. Так в словнику журналіста зазначено, що «Телетекст – це система

передавання графічної інформації, яка розповсюджується каналами зв'язку або телемовлення, з виведенням даних на екран» [15, с. 83].

У 1990-х роках технології змінили телебачення ще більше. Цифрове телебачення дозволило покращити якість зображення й звуку, а також збільшити кількість телевізійних каналів. Також з'явилися перші супутникові й мережеві телекомпанії, що розширили можливості телевізійної індустрії.

Розвиток телевиробництва у світі проходить у багатьох напрямках. З одного боку, із зростанням технологій інформаційної епохи з'являються нові формати відеоконтенту, які стають дедалі більш популярними серед глядачів. Наприклад, відео на платформі «Ютуб», стрімінгові сервіси, подкасти тощо.

З іншого боку, традиційні телевізійні канали теж розвиваються та змінюються, щоб пристосуватися до нових технологій і змін у споживанні відеоконтенту. Так, з'являються телеканали, спрямовані на певні аудиторії та інтереси, які мають більш гнучку структуру й різноманітні формати відеоконтенту.

Швидко розвивається телевізійна продукція, що стосується новин, документальних фільмів, культурно-мистецьких програм та інших жанрів. Це відбувається за рахунок зростання конкуренції та зміни підходів до створення відеоконтенту, які мають на меті залучення більшої аудиторії та підвищення якості продукту. Наприклад, у багатьох країнах почали створювати телесеріали з високою продакшн-ціною та якісним сценарієм, що вже давно не є виключною прерогативою Голлівуду. Такі серіали стають популярними не тільки в межах своєї країни, а й на міжнародному рівні. Також зростає популярність різноманітних реаліті-шоу, талант-шоу та інших програм, які мають значний комерційний успіх та стимулюють велику аудиторію.

Розвиток телевиробництва у світі також пов'язаний зі зростанням ролі соціальних медіа в житті людей. Більшість телевізійних каналів та виробників відеоконтенту активно працюють у соціальних мережах, щоб збільшити свою аудиторію та залучити нових глядачів. Соціальні мережі стали новими

платформами для розвитку телевізійного бізнесу, зокрема, для створення нових форматів контенту й поширення реклами.

Загалом можна сказати, що розвиток телевиробництва у світі йде в напрямку створення якісного й різноманітного відеоконтенту, який задовольняє потреби різних аудиторій. Водночас важливо зберігати й розвивати традиційні формати телевізійного контенту, які все ще мають велику популярність та значну аудиторію.

Сучасна телевізійна індустрія також залучає нові технології, такі як віртуальна та доповнена реальність. Ці технології дозволяють створювати інтерактивні телевізійні програми та надавати глядачам нові способи взаємодії з контентом.

Сучасні зміни в телевізійній індустрії свідчать про те, що вона продовжує розвиватися й адаптуватися до потреб сучасного споживача. Телевізійні станції й мережі створюють нові програми та формати, щоб залучати глядачів, а технології дозволяють їм це робити ще ефективніше.

Говорячи про становлення телевізійної журналістики в Україні, безперечно, можна відзначити високий рівень фахівців провідних телеканалів.

Після першого дня введення в дію телецентру, а точніше, це відбулося 7 листопада 1951 року телевізійники провели «технічну» трансляцію військового параду, під час якої під встановили дві телекамери на Хрещатику. Це було першою спробою показу урочистостей СРСР [8, с. 74]. Ця подія була присвячена 34-ій річниці Жовтневої революції. У свою чергу, репортажі на Червоній площі в Москві відбулися лише через 5 років [9, с. 181].

Першим на Київському телебаченні став показ історико-революційного фільму «Велика заграва». Від перших днів свого існування телецентр у Києві не створював саме власних передач. Протягом одного року студія телебачення в Києві змогла показати 112 спектаклів столичних і обласних, музичних та драматичних театрів [9, с. 185].

«Нові телецентри у різних куточках України всеодно не вирішувало питання телефікації всієї країни. Це відбувалося через те, що сигнал міг

втрачатися в радіусі декількох десятків кілометрів. Для вирішення цього питання був проведений технічний експеримент, який слід вважати досить сміливим. Він був здійснений влітку 1957 року українськими фахівцями своєї справи разом із спеціалістами з країн, які наразі є для нас ворогами, – росії та Білорусі. В цьому експерименті працівникам все ж таки вдалося поєднати міста трьох країн» [21]. Суть експерименту – це створення повітряного мосту. Для цього необхідно було скористатися трьома літаками, які мали спеціальне ретрансляційне обладнання, що мало змогу приймати, підсилювати та передавати ті чи інші телевізійні сигнали. Ці «механізми» мали особистий маршрут для досягнення необхідної мети: вони прямували на висоті чотирьох кілометрів за маршрутом Київ-Мінськ. Тому в ході цього ризикованого експерименту маршрут літаків мав назву «трикутник». Основною концепцією були прямі трансляції, що запускалися щоденно протягом п'ятнадцяти діб.

Отже, за кілька років діяльність Київського телевізійного центру показала свій високий рівень можливостей: як технічних так виробничих.

На нашу думку, Україна внесла свій внесок у розвиток електронного телебачення, адже була не лише одним із засновників в Радянському Союзі, а й в Східній Європі. Київські телевізійники були першими, хто провів зйомку за допомогою ПТС, і це стало можливим ще до того, як подібні ефіри почали з'являтися на центральному телебаченні. У 1956 році кияни вперше стали свідками випуску "Останніх вістей", проте це була лише аудіоформа - диктор читав повідомлення з екрана. Через три роки у новинах з'явився зоровий ряд, що додало візуальний елемент до інформаційних передач [4].

Телевиробництво в Україні розпочало свій розвиток у 1950-х роках, коли з'явилися перші радіо- та телстудії [3]. У 1960-х роках було створено національну телемережу, яка почала ретранслювати телепередачі з іншої країни. У 1991 році після здобуття незалежності Україна почала створювати власні телевізійні канали та програми. «Окрім того, у стінах Київського телецентру створювалися унікальні, з точки зору жанрів, програми, це і літературні альманахи, театральні вистави, створені власною трупкою, а також програми для дітей» [29].

Якщо говорити про тележурналістику в останні роки становлення на території України, то вона пройшла доволі нелегкий шлях перетворень. Це пов'язано з політичними моментами, а саме: тележурналістика мала змогу вирватись з-під диктату ідеологічних доктрин та дуже сильно обмежила себе від політичної цензури, тобто перестала бути під тиском влади держави.

20 січня 1965 року на телеекранах багатьох областей України з'явилася заставка з літерами «УТ», що символізувала об'єднану загальноукраїнську телепрограму. Першу передачу на «УТ» підготувала Харківська студія телебачення.

У 1990-х роках було створено перші приватні телеканали, такі як «1+1» та «СТБ», які стали конкурувати з державними телеканалами. У цей період також з'явилася можливість підключення до супутникового телебачення, що дозволило українцям дивитися програми з інших країн. Перший випуск Телевізійної служби новин вийшов в етер о 19:50 на каналі «1+1» 1 січня 1997 року, вела цей випуск Алла Мазур [27].

У 2000-х роках телевиробництво продовжило свій розвиток, з'явилися нові канали й програми із використанням сучасних технологій зйомки та монтажу. У 2010-х роках телевізійна індустрія України продовжує розвиватися, пропонуючи глядачам різноманітні формати та жанри програм. На сьогодні в нашій державі існує багато телеканалів різного спрямування. Зокрема, національні телеканали «UA:Перший» та «UA:Культура» показують новини, документальні фільми, культурні й освітні програми, а також міжнародні події.

Приватні телеканали, такі як «1+1», «СТБ», «ICTV», «Новий канал» та інші, пропонують розважальні й реаліті-шоу, серіали, талант-шоу, новини та інші програми. Також у країні є спеціалізовані канали, які присвячені спорту, музиці, кіно та іншим темам.

Окрім традиційного телебачення, в Україні поширені інтернет-телебачення та відеоплатформи, які надають можливість переглядати програми онлайн та в зручний для глядача час. Нині, телевізійна журналістика швидко розвивається і в ній почали застосовувати штучні інтелект. Зокрема, науковиця

Олена Васьківська зазначає, що основні сегменти журналістики, де можна ефективно використовувати роботів-журналістів – це підготовка матеріалів, пов'язаних із обробкою великих та/чи швидкозмінних цифрових даних [21].

Важливою складовою розвитку телевиробництва в Україні є також незалежні й альтернативні медіапроекти, які дають змогу глядачам отримувати різноманітну й більш об'єктивну інформацію.

Незважаючи на це, українське телевиробництво має свої проблеми, зокрема, відсутність реформ у сфері медіа та недостатній рівень незалежності телеканалів від політичних впливів. Також українські телеканали стикаються з конкуренцією іноземних телеканалів та відеоплатформ, що впливає на їхню популярність і дохідність.

За тлумачним словником «Encycloredia Britanica», телебачення – це електронна передача рухомих зображень та звуку від джерела до приймача. Поширюючи органи чуття (зір і слух) поза межами фізичної відстані, телебачення справило значний вплив на суспільство [40].

Отже, загальний світовий та український досвід становлення телевиробництва свідчить про значний прогрес у цій галузі. Вплив телебачення на суспільство став надзвичайно важливим, зокрема в контексті розвитку політики, культури та реклами. Становлення телевізійних каналів у світі та Україні сприяло розвитку нових технологій та передових технічних засобів, які полегшили і прискорили телевізійне виробництво. При цьому, важливим чинником було визнання необхідності розвитку якісного телевізійного контенту, зокрема телевізійних новин, програм про культуру, науку, спорт та інші сфери життя. Однак, на шляху до становлення телевиробництва в Україні стоять значні труднощі, зокрема пов'язані з економічними та політичними проблемами. У цілому, з урахуванням світового досвіду та зусиль українських телевізійних виробників, можна стверджувати, що телевиробництво має потенціал для подальшого розвитку в Україні та сприяння відображенню різноманітних аспектів життя в суспільстві.

1.2. Телепередача та її складові

Телевізійна передача – це програма, що транслюється по телевізійному каналу і має свою структуру, формат та концепцію. Вона може включати різноманітні жанри, такі як новини, розважальні шоу, серіали, документальні фільми, спортивні події тощо. Як зазначає український журналістикознавець Ігор Михайлин: «Телебачення поєднує переваги радіо й преси, звукову й відеоінформацію, досягає синтетичності, діючи на два головні людські відчуття: зору й слуху» [11].

На сьогодні такі види телепередач:

1. Новинні (інформаційні).
2. Пригодницькі.
3. Розважальні.
4. Спортивні.
5. Дитячі.
6. Освітні [28].

Авторство поняття «інформаційна програма» важко присвоїти конкретній особі, оскільки воно використовується широкою громадськістю та професійними журналістами. Однак це поняття давно існує в журналістиці та масовій комунікації і має загальноновизнане значення. Тож інформаційні програми – це тип телевізійних передач, які мають на меті передати глядачам актуальну інформацію про події, що відбуваються в світі або в певній країні, регіоні, місті. Вони можуть включати в себе новини, коментарі, аналіз, інтерв'ю, репортажі та інші форми передачі інформації. Особливістю новинних програм є те, що вони мають бути «гарячими» й висвітлювати те, що відбувається в цю ж мить. Інформаційна програма складається з 7-14 структурних елементів (репортажів, повідомлень, сюжетів) на різну тему, наприклад: війна, політика, спорт, погода, кіно тощо.

Як приклад – «Подобиці», «Вікна», «ТСН» та ін.

Крім інформаційних, існують ще пригодницькі програми.

Пригодницькі програми – це телевізійні шоу, які розповідають про пригоди та екстремальні події, що відбуваються у різних куточках світу. Такі програми зазвичай зосереджені на екстремальних видах спорту, подорожах, пригодах в диких місцях або військових операціях. Вони пропонують глядачеві можливість побачити світ з іншої сторони та дізнатися про нові види спорту, регіони та культури. У пригодницьких програмах часто використовуються спеціальні ефекти, такі як великі панорамні зйомки, ультра-сповільнення, кутові камери та інші ефекти, які роблять програми цікавими та захоплюючими для глядача. Автором терміну «пригодницькі програми» є не конкретний автор, а журналісти та телевізійні продюсери, які винайшли та розвивають цей жанр. Прикладами пригодницьких програм є «Світ на виворіт», «Мандруй Україною», «Ле Маршрутка»

Розважальні телепрограми – розраховані на отримання глядачем задоволення за рахунок емоційного розслаблення і релаксації, що відбувається завдяки гумору, азарту, грі.

Прикладами можуть бути: «Вечірній квартал», «Ігри приколів»

Також розважальні програми можна поділити на суто-розважальні та пізнавально-розважальні.

Розважальні: реаліті-шоу, шоу-видовища, світські хроніки, музичні програми, ігрові програми, кулінарні шоу, гумористичні програми, програми-перевтілення.

До пізнавально-розважальних програм варто віднести ток-шоу, інтелектуально-розважальні та програми інфортеймент [13].

Прикладами пізнавально-розважальних програм є «Сніданок з 1+1», «Ранок з Україною», «Я люблю Україну».

Схарактеризуємо й спортивні програми. Для того щоб привернути увагу глядача спортивної передачі треба вивчити й охопити зону зацікавленості відповідної цільової аудиторії. Трансляції матчів, спортивних змагань з різних видів спорту (теніс, волейбол, футбол) – головна особливість спортивної передачі. Приклади: «Формула 1», «Великий футбол» тощо.

Дитячі телепередачі є одним з важливих напрямів телевізійної програми, спрямованих на розвиток та виховання дітей. Деякі приклади дитячих телепередач в Україні: «Смішарики» – популярний анімаційний серіал, створений українською студією «Інтердизайн». Серіал розповідає про життя різнокольорових істот у вигляді кульок, які живуть в місті Смішариков. «Малюк ТВ» – телеканал, який спеціалізується на дитячій телепрограмі. На каналі можна побачити анімаційні серіали, розважальні шоу та навчальні програми для дітей різного віку.

Освітні телепередачі - це програми, які мають на меті навчати глядачів новим знанням і вмінням. «Школа в телевізорі» – це освітній проєкт, який був започаткований у 2020 році за підтримки Міністерства освіти і науки України та телеканалу «UA:Перший». Метою проєкту є забезпечення можливості отримання якісної освіти для учнів, які перебувають у віддаленому регіоні або не можуть відвідувати школу з різних причин.

Проєкт передбачає трансляцію уроків з різних предметів для учнів 1-11 класів, які проводять визнані фахівці-викладачі. Уроки ведуться у форматі відеоконференції, де учні можуть ставити питання та отримувати відповіді від вчителя. Також проєкт надає можливість переглянути запис уроків у будь-який зручний час.

Основні складові телепередачі:

1. Ведучий або ведуча: Особа, яка представляє та веде передачу, виступає перед камерою, взаємодіє з глядачами та іншими учасниками.
2. Сценарій: Написаний заздалегідь план, який визначає послідовність подій, діалоги та зміст передачі.
3. Репортажі: Живі або записані зйомки, що передають актуальні новини, події, інтерв'ю, звіти з місця подій та іншу інформацію.
4. Інтерв'ю: Розмова з інтерв'юованими особами, які можуть бути експертами, знаменитостями або звичайними людьми.

5. Відеоролики та візуальні матеріали: Включають в себе відеозаписи, фотографії, анімацію, графіку та інші візуальні елементи, що доповнюють контент передачі.
6. Музика та звуковий супровід: Використання музики, звукових ефектів та коментарів, що створюють атмосферу та підсилюють враження від перегляду.
7. Рекламні блоки: Комерційна інформація, рекламні ролики або спонсорські вставки, які фінансують передачу.

Отже, за десятиліття існування телебачення в Україні було створено багато телепередач різних жанрів та напрямків, що задовольняють інтереси різних груп глядачів. Українське телебачення має як оригінальні, так і адаптовані вітчизняні та зарубіжні формати програм, що привертають увагу телеглядачів своєю якістю та цікавим змістом. Телепередачі в Україні мають свій внесок у культурне та інформаційне життя нашої країни. Проте необхідно удосконалювати якість телепродуктів та працювати над змістом програм, щоб задовольнити потреби глядачів та забезпечити їм доступ до інформації, яка була б корисною та цікавою.

Висновки до розділу 1

Сьогодні телебачення – це живий організм, що швидко модифікується. Незважаючи на труднощі розвитку, інтерес аудиторії глядачів досить високий. Це свідчить про постійне зростання якості телепередач і про зростаючу можливість їх вибору. Виходячи з досвіду світового і українського телевиробництва можна зробити висновок, що телебачення є надзвичайно важливим культурним, інформаційним та розважальним інструментом сучасного суспільства. У світі телевізійна журналістика постійно розвивається, з'являються нові жанри та формати телепередач, які знайшли своє застосування і в Україні.

Україна займає важливе місце у світі телевиробництва та медіаіндустрії. Історія розвитку телебачення в Україні розпочалася в часи Радянського Союзу, і до наших днів телевізійна журналістика в Україні продовжує розвиватися та

вдосконалюватися. На сьогоднішній день телебачення є одним з найважливіших джерел інформації для громадян України, що дозволяє їм бути в курсі подій в країні та світі.

Розвиток телевізійної журналістики в Україні відбувається на фоні загального технічного та культурного розвитку суспільства. З'являються нові технології, формати телепередач, що вимагають від журналістів нових знань та навичок. Значний вплив на розвиток телевізійної журналістики має також соціальний та політичний контекст, що відображається в тематиці телепередач та в стилі їх подачі.

РОЗДІЛ 2 СТАНДАРТИ НОВИНИХ ТЕЛЕВІЗІЙНИХ СЮЖЕТІВ

2.1. Технологія створення сюжету для випуску новин

Випуск новин – структуровані за тематикою та жанрами матеріали, які послідовно змінюють один одного. Однією складовою випуску новин є сюжет.

Науковець Володимир Тарасюк зазначає, що азвичай новини телепрограми мають визначену структуру. Перша частина азвичай присвячена політиці, економіці, основним соціальним та міжнародним подіям. Важливі новини, які очікуються мати значний резонанс, розміщуються на першому місці. Після цього знову акцентується увага на соціальних та міжнародних проблемах, а також надається інформація про культурні та розважальні події [17, с. 92].

Як зазначає спеціальна кореспондентка ТСН Наталія Нагорна, на ютуб-каналі Вищої Школи Media & Production: «Сюжет – це найпопулярніший вид матеріалу, який є в новинах..., це форма журналістського матеріалу, яка передбачає повноцінний формат: підводку ведучого (ведучої), стендап, синхрони, лайфи, закадровий текст. І в ефірі новин все це розкриває повноцінно тему» [26].

Тобто сюжет – це матеріал, в якому розгортаються певні події, а вже в цьому матеріалі журналіст розкриває персонажів, які коментують ті чи інші події, та безпосередньо причетні до їх розвитку.

Науковець М. Недопитанський вважає сюжет журналістським матеріалом в інформаційній програмі: «Щоб досягти ефекту «маленького кіно», репортеріві треба розпочати творення свого сюжету не з його текстової частини, а з перегляду знятого відео...хронометраж сюжету – дві з половиною хвилини» [12, с.53– 56].

Створення сюжету для випуску новин – це складний процес, який включає в себе кілька етапів. Основним завданням є зібрати інформацію та організувати її у логічну і зрозумілу форму для глядачів. Журналіст має виконати такі дії:

1. Зібрати інформацію. Перед тим як створювати сюжет для новин, важливо зібрати достовірну та перевірену інформацію про подію або тему, яку буде охоплювати сюжет. Це може включати інтерв'ю з учасниками події, експертами, свідками або з представниками влади.
2. Домовитись про зйомку: знайти героїв для сюжету, домовитись зі спікерами. Цю роботу може виконувати як і журналіст, так й інформаційний продюсер (в кожній редакції по-різному). Потрібно визначити час та місце проведення зйомки.
3. Визначити головну ідею – основне повідомлення, яке глядач повинен зрозуміти після перегляду сюжету. Це може бути надзвичайна подія, інноваційний продукт, важливий законопроект або будь-яка інша тема, яка може зацікавити глядачів.
4. Розробити структуру сюжету. Вона повинна бути логічною та зрозумілою для глядачів. Зазвичай сюжети включають відкриття (захопливу вступну частину), головну частину (описується подія або тема), аналіз (думки експертів, коментарі тощо) та закриття (підсумовуються головні моменти сюжету).
5. Підготувати візуальний матеріал. Наразі новинні сюжети включають в себе не лише слова, але і візуальний матеріал. Це може бути відео- та фотоматеріал, графіки, анімація та інше.
6. Запис: журналіст з командою оператора та водія виїжджає на зйомку. Перед тим ретельно перевіряє необхідну техніку для запису: камеру (фотоапарат), мікрофон, освітлення, ронін, петлички, штатив, (це все, зазвичай, вказано в редакційному завданні).
7. Зйомка. На підготовленій локації оператор займається облаштуванням місця зйомки. Згодом журналіст проводить інтерв'ю. Як зазначає мистецтвознавиця Олена Голуб: «Інтерв'ю — це журналістський матеріал, який передбачає розпитування відомої чи анонімної особи, щоб виявити інформацію, пояснення, позицію, які мають сенс, коли їх повідомляє саме ця людина, щоб передати потім зібрану інформацію аудиторії у формі запитань-відповідей»

- [2, с. 35]. Потім оператор має «розкадруватися» та «набити кадри» для відеоматеріалу. За необхідності журналіст записує стендап. «Стенд-ап – виступ журналіста в кадрі як складова журналістського твору або під час включення з місця подій [4, с. 54]. Науковець М. Стівенс виділяє три види стендапів, зокрема: «стенд-апи на початку – розпочинають кадром, що привертає увагу, стенд-ап посередині – перехід від однієї частини репортажу до іншої, журналіст демонструє щось; стенд-ап-закінчення: інший факт, прогноз, протилежна точка зору, перефразування головної думки» [16, с. 334-335]. Для забезпечення динамічності сюжету і залучення глядачів журналісти часто з'являються у кадрі. Їх присутність у середовищі героя, будь то його помешкання або робоче місце, відіграє важливу роль, сприяючи зануренню глядачів у хід сюжету та створенню в них атмосфери епізоду. Цей підхід відповідає сучасним стандартам підготовки телевізійних сюжетів [39].
8. Опрацювання матеріалу: якщо це не терміновий сюжет, то журналіст має час, аби подумати над сценарієм, розшифрувати матеріал (все те, що спікер сказав, потрібно написати в текстовому вигляді). Можна розшифровувати не все, а потрібні синхрони. «Синхрон – фрагмент прямої мови, узятий з інтерв'ю. Назва походить з того, що в телеінтерв'ю звук та відеоряд мають бути синхронними відносно один одного» [15, с. 54].
  9. Написання матеріалу: сюжет включає п'ять елементів: експозицію, зав'язку, розвиток дії, кульмінацію і розв'язку. Насправді, порядок може визначати сам журналіст, але головне – він повинен зробити це так, аби глядач отримав повну та правдиву інформацію. Тобто як і в літературних творах є експозиція – підводка, заявлення сюжету ведучим; зав'язка – головна ідея сюжету; розвиток дії – опис всіх подій; кульмінація – найцікавіша або найемоційніша частина репортажу; перипетії – зміна обставин – коментарі, роз'яснення, думка експерта; розв'язка – підсумок інформації, висновок. Окрім власного сюжету, журналіст має написати також лід (підводку) – текст, яким ведучий (ведуча) новин анонсує його сюжет. Тобто в 2-4 реченнях журналіст повинен

розповісти, про що сюжет, але не розкриваючи всі деталі, а навпаки, зацікавити, аби глядач його подивився. Як зазначає спеціальна кореспондентка ТСН Наталія Нагорна: «Запорука гарної підводки, і того, що журналісти подивляться – це робота журналіста, тому що він має викласти інформацію так, щоб потім ведучий міг переписати її під себе для того, щоб йому було зручно говорити, а ні в якому разі викривити інформацію» [24].

10. Вичитка сюжету: після написання сюжету журналістом, його має вчитати випусковий редактор, який перевірить текст на фактичні помилки, він також може змінити побудову речень. Згодом текст вичитує літературний редактор, який перевіряє правильність використання тих або інших слів, правильні наголоси.
11. Начитування закадрового тексту. Науковиця Аліна Лісневська зазначає, що «закадровий авторський текст виконує другорядну функцію, хоча і дуже важливу». Телевізійному журналісту не варто описувати об'єкти або місцевість, на відмінну від газетного журналіста, адже це відображає відеоряд [10].
12. Монтаж: цей процес відбувається в монтажній апаратній студії. Режисер монтажу спочатку знаходить всі необхідні матеріали, згодом складає «рибу»: синхрони, начитку, стендап, лайфи. Згодом закадровий матеріал перекривають розкадровкою.
13. Титри: на змонтований матеріал накладаються титри, тобто тема (1-2 слова), підтема (1-2 речення) та підпис спікерів сюжету.

Науковець Анатолій Яковець телевізійні сюжети поділяє на декілька типів:

- репортажний сюжет;
- історичний сюжет;
- аналітичний сюжет;
- портретний сюжет;
- сюжет-розповідь;
- оглядовий сюжет;
- сюжет розслідування [20, с. 66].

Отже, технологія створення сюжету для випуску новин є важливим етапом телевиробництва, оскільки вона дозволяє журналістам підготувати високоякісну та релевантну інформацію для своїх читачів. Створення сюжету включає в себе багато етапів – від вибору теми до публікації, та вимагає від журналістів багато роботи, виваженості, щоб забезпечити точність й об'єктивність інформації.

2.2. Порівняльний аналіз інформаційних випусків ТРК «Київ» та «ТСН» телеканалу «1+1»

До повномасштабного вторгнення та телеканалом виходило декілька випусків новин в певний час, та сюжети на такі теми: АТО, політика, економіка, соціальний захист, культура та спорт.

ТСН – щоденна програма новин телеканалу «1+1». У будні мала 8 випусків новин, один – у суботу та аналітичний випуск «ТСН. Тиждень» – у неділю. Основним випуском ТСН є вечірній о 19:30. Цей випуск зазвичай триває до 40 хвилин та ведуть його Лідія Таран або Наталія Мосейчук. Служба новин має власних кореспондентів у різних регіонах України та світу, а також одну із перших телевізійних команд, які почали їздити в АТО.

Телеканал «Київ» є одним з провідних телевізійних каналів столиці України. Канал був заснований у 1992 році. Головною метою телеканалу є інформування глядачів про події, які відбуваються в місті Києві та в Україні в цілому.

Телеканал «Київ» має свої власні інформаційні програми, серед яких є новини, аналітичні та репортерські передачі. Також на каналі транслюються різноманітні програми про життя міста, спорту, культури, мистецтва та інше.

Телеканал «Київ» підтримує співпрацю з місцевими владними органами, депутатами міської ради та різними організаціями. Канал активно долучається до організації різноманітних подій в місті та робить акцент на важливих суспільних проблемах, які потребують уваги та вирішення.

На телеканалі «Київ» новини виходили у форматі телевізійних сюжетів з понеділка по п'ятницю. Найбільш повні новини показуються в прямому етері з

7:00 до 10:00 ранку, а також з 19:00 до 22:00 вечора. Були такі програми, як «Київ. RADAR» про дорожньо-транспортні пригоди на дорогах, «Блог по-Київськи» висвітлює в жартівливому форматі події у Верховній Раді України, а також «Неідеальна пара», «Київ різний», «Служба порятунку», «Ковід без брехні» та інші.

Вранці 24 лютого 2022 року Росія розпочала повномасштабне вторгнення на територію України. Не менш важливу роль у протистоянні ворогу відіграє інформування населення про хід війни. Перші два дні телеканали мовили окремо, але в умовах постійних повітряних тривог та колосальної небезпеки для працівників ньюз-румів Міністром культури України Олександром Ткаченком було прийняте рішення позмінно проводити трансляцію. Провідним телеканалам надали по 6 годин ефірного часу. І тепер телеканали «1+1», «UA: Перший», «Рада», «ICTV», «СТБ» й «Україна 24» мовлять однією картинкою. Аби бути поряд з народом 24 години на добу, телеканали об'єднуються і більше не змагаються за рейтинги, а мовлять разом, так тепер і називаються «#UАразом». Водночас «5 канал», ТРК «Київ», «Еспресо», «Прямий», «24 канал» та інші створили власні марафони й проводять етер цілодобово.

Тині «ТСН» має 6 годин ефіру. Канал славиться якістю роботи журналістів та можливістю показувати військові дії прифронтових міст. Так, буквально в прямому етері глядачі бачили обстріл, під який потрапила знімальна група Олександра Загороднього та Івана Головача. Олександр сказав: «Щось гудить, буквально над нашою головою, а он ракета, секундочку..., це просто обстрілюють нашу позицію» [35]. Згодом вже на підлозі, ховаючись від ракети, Загородній продовжив етер.

Порівняймо випуски новин «ТСН» та «Київ» за 21 квітня.

Слот ТСН в марафоні «Єдині новини» триває з 18 години і до опівночі. Випуск завжди починається невеликим анонсом: «422 доба повномасштабного вторгнення росії в Україну. Як рашисти обстрілюють Нью-Йорк на Донеччині та що нині відбувається у Києво-Печерській лаврі. Про це й не лише розкажу просто зараз я, Соломія Вітвіцька, і це ТСН» [36]. На початку випуску завжди показують

карту України і розповідають про обстріли та зосередженість боїв. Наступним матеріалом іде сюжет з Донецької області про поточні події. У пів години етеру вкладається сюжет з лінії фронту, пряме включення журналістки з Німеччини, пряме включення експерта (що займає більшу частину ефіру) та анонсований сюжет з Лаври й декілька начиток. Ефір тривав 28 хвилин, далі Соломія Вітвіцька передає слово своїм колегам Максиму Сухенку та Наталії Мосейчук, які годину спілкуються в прямому етері із запрошеними гостями. О 21 знову починається випуск новин за тією самою схемою: анонс, війна, включення експерта, журналістки з Німеччини та інформаційні сюжети про прийомні родини, трансплантацію, зниклих безвісти і закінчують сюжетом про тик-ток. І все повторюється спочатку.

Під час повномасштабного вторгнення телеканал «Київ» перейшов на цілодобове мовлення з 7-ої до 22-ої. І має свої випуски з різними ведучими: з 7-ої до 10-ої в ефірі Ігор Семьонич. Випуск починається анонсом та відразу чути, що текст не заготовлений завчасно. Потім короткі ТОП 5 новин. Згодом «перекличка»: журналіст, який їздить столицею, анонсує, про які події міста сьогодні розповідатиме; міжнародна оглядачка розповідає про новини, які турбують увесь світ. Зранку є свої рубрики: «Перемикай на українську» – тут журналістка розповідає про правила української мови та «новини шоу-бізнесу». Окрім цього, в годинному етері є два включення експерта та включення журналіста в прямий. Більшість матеріалів – це короткі начитки. Як зазначає Наталія Нагорна: «Начитка – це текст приблизно на 40 секунд..., ці 40 секунд перекривається 30 секундами відео», її ще називають «бз», «студія» чи «вмз» [23].

Хоча й телеканал називається «Київ», та з початком повномасштабного вторгнення на ньому почали висвітлюватися події й інших міст України. Проте журналісти не їздять до міст, в яких ідуть бойові дії, а виїжджають тільки на обстріли в столиці та на її околицях.

На телеканалах, які входять до Марафону «Єдині новини», зникла реклама, натомість між передачею інформаційної варті транслуються рекламні ролики

для підбадьорювання духу та віри в перемогу: відеоролики про міста, що найбільше постраждали від агресії Росії, а називаються вони «Нескорені міста України». Кожен окремий ролик присвячується якомусь конкретному місту це короткий екскурс у його минуле. На телеканалі «Київ» постійною є реклама «КиївЛінза» та час від часу з'являється й інший матеріал.

Отже, «ТСН» і «Київ» – це зовсім різні за специфікою та масштабами роботи телеканали, та їх випуски новин відрізняються практично незмінним обсягом часу та постійним місцем в телевізійному розкладі. Комп'ютерна графіка та дизайнерські рішення активно використовуються для оформлення студії. В сюжетах використовуються стендапи, а кількість офіційних повідомлень суспільно-політичного характеру зменшилась. Однак, спостерігається збільшення об'єктивного та збалансованого висвітлення подій, а анонси допомагають підтримувати драматургічну напругу в новинах. Жанрова палітра розширюється за допомогою екшн-фільмів, журналістських розслідувань, спеціальних репортажів та матеріалів-портретів. Використання прихованої камери під час зйомок критичних сюжетів є ефектним прийомом, особливо у соціальних розслідуваннях кореспондентами "ТСН". Аналіз показує, що кожен телеканал займає свою нішу в інформаційному просторі щодо аудиторії, тематичних і жанрових уподобань.

Висновки до розділу 2

Технологія створення сюжету для випуску новин є складним і відповідальним процесом, який включає в себе кілька етапів, починаючи від збору інформації і закінчуючи монтажем готового матеріалу. Важливо дотримуватися засад об'єктивності, точності та балансу в інформаційному матеріалі.

Для створення успішного сюжету необхідно докладати багато зусиль та залучати кваліфікованих фахівців, таких як журналісти, оператори, монтажери. Також важливо враховувати контекст ситуації, в якій будуть показуватися новини, та адаптувати технології роботи до конкретних умов.

У процесі створення сюжетів для випуску новин важливо пам'ятати про етичні та професійні принципи журналістики, такі як достовірність інформації, уважність до деталей та додержання стандартів поведінки під час роботи на місцях подій. Високий рівень професійної підготовки та відповідального ставлення до своєї роботи дозволяє телеканалам створювати якісний, об'єктивний та інформативний продукт.

Для проведення порівняльного аналізу інформаційних випусків ТРК «Київ» та «ТСН» телеканалу 1+1 було проаналізовано кілька випусків кожного з телеканалів.

Перш за все, можна зазначити, що обидва телеканали використовують сучасні технології та засоби зйомки й монтажу, які дозволяють створювати якісний контент.

Однак стиль подачі новин відрізняється на обох каналах. Наприклад, в ТРК «Київ» більше уваги приділяється подіям в столиці, зокрема муніципальним темам, кримінальним злочинам та проблемам у сфері освіти й медицини. Також на телеканалі більше столичних новин, які менш цікаві для глядачів з інших регіонів країни.

З іншого боку, на телеканалі 1+1, в ТСН, більше уваги приділяється подіям на рівні країни та світу, таким як політичні події, міжнародні відносини та військові конфлікти. Також на ТСН більше сюжетів про зірок шоу-бізнесу, що може бути цікавим для певної частини глядачів.

Крім того, можна зазначити різницю в стилі подачі матеріалів. Наприклад, на ТРК «Київ» частіше використовуються експертні коментарі та відгуки жителів міста, що дає можливість розкрити більше точок зору на тему. Водночас, на ТСН більше використовуються власні журналістські розслідування та ексклюзивні матеріали, що робить їх цікавими для глядачів.

РОЗДІЛ 3

ПРИНЦИПИ СТВОРЕННЯ ВЛАСНОГО ТЕЛЕВІЗІЙНОГО СЮЖЕТУ

3.1. Телевізійні новини в умовах воєнного стану

Телевізійні новини є одним з найважливіших джерел інформації для громадян, особливо в умовах воєнного стану. Вони стають ще більш важливим інструментом для гарантування безпеки та орієнтування у ситуації.

Війна завжди була темою для телевізійних новин, і її особливості змінювалися з часом. З початком цифрової ери і розвитком інтернету з'явилася можливість миттєво отримувати новини з різних джерел. У таких умовах телевізійні новини втратили свою популярність, проте воєнний час змінює все, і телевізійні новини знову стають важливими. Вони допомагають збирати інформацію про воєнні події, оцінювати ситуацію, орієнтуватися в ній та приймати рішення. Важливим аспектом воєнних новин є правдивість та об'єктивність інформації. Глядачі повинні довіряти новинам, тому що вони впливають на їхнє життя та безпеку.

Телевізійні новини в умовах воєнного стану мають свої особливості. Перш за все, вони повинні бути актуальними й оперативними, достовірними й об'єктивними, інакше вони можуть призвести до паніки та непотрібних ризиків. «Під час збройних конфліктів, коли уряди приймають рішення про війну, мир та життя людей, засоби масової інформації відіграють роль у формуванні цих рішень. Засобам масової інформації часто вдається прорватися через бюрократію і напяму донести до державних лідерів інформацію про поточну ситуацію; такі дії можуть вплинути на розстановку державних пріоритетів і допомогти мобілізувати громадську думку. Таким чином, засоби масової інформації виступають як важливий канал зв'язку і тим самим часто мимоволі слугують посередником» [5].

Як зазначає «Детектор медіа»: «З одного боку, журналістські стандарти під час війни нічим не відрізняються від стандартів часів миру. З іншого боку, саме через війну журналісти і редакції мають посилювати свою пильність до стандарту достовірності і точності, подаючи матеріали в ефірі телеканалів, радіо чи онлайн» [38].

Правила роботи для українських та закордонних ЗМІ під час війни змінилися. В наказі Головнокомандувача ЗСУ Валерія Залужного від 3 березня 2022 року зазначені такі правила:

1. Варто показувати лише крупний план руйнувань чи уламків, де не видно географічних подробиць.
2. Не називати та не показувати адресу, куди поцілив ворог під час обстрілу, але водночас важливо висвітлювати подію, якщо окупанти поцілили в школу, дитячий садочок, лікарню. Така інформація є надзвичайно важливим доказом злочинів росії проти України.
3. Не називати конкретну кількість військових підрозділів, найменування військових частин, інформації про оборону військ.
4. Не розголошувати проведення майбутніх операцій і т.д. [37].

Особливу увагу журналісти повинні приділяти темі військовополонених. У координаційному штабі з питань поводження з військовополоненими зазначають, що будь-яка публічність може нашкодити подальшому обміну. Петро Яценко, керівник пресслужби координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими, в інтерв'ю інформаційному агентству «АрміяInform» говорить : «Обміни люблять тишу! У жодному разі не варто розказувати публічно деталі про рідних, побратимів, які перебувають у полоні ворога. Ось, наприклад, як нерідко трапляється: звільнили людину, а вона розповідає: «Ми – снайпери, снайперська пара, мене звільнили, а мій товариш ще там...». А в полоні він числиться як медбрат чи водій! Тобто в жодному разі не можна повідомляти таку інформацію, не можна «засвічувати» тих, хто перебуває в полоні» [32].

Саме журналісти роблять ці новини в умовах воєнного стану, часто ризикуючи власним життям. Так спеціальний кореспондент «ТСН» Руслан Ярмолюк зазначає: «Головне – розуміти, наскільки тобі потрібна така зйомка, коли ти можеш просто не доїхати..., чи ти не попадеш під обстріли і не привезеш когось інваліда або каліку зі своєї групи» [22]. Трагедія під час виконання професійних обов'язків підкреслює важливість безпеки журналістів і необхідність надання їм підтримки та захисту в умовах воєнних конфліктів. Крім того, це також підкреслює важливість високоякісної та об'єктивної журналістики, яка надає громадськості важливу інформацію про ситуацію на передовій та допомагає зберігати довіру до медіа. Так, у Полтаві нещодавно відкрили виставку, яка носить назву «Війна ще не закінчилася» про історії медійників, яких вбила росія. На вуличних стендах є інформація про українських та іноземних журналістів, яких поранили, викрали або вбили росіяни. За даними Інституту масової інформації, станом на квітень 2023 росіяни вбили 51 українського та закордонного медійників [33].

Під час війни тематика сюжетів у телевізійних новинах значно змінилася. На перший план вийшли новини про війну, зокрема про бойові дії, втрати, перемоги та поразки, життя на передовій, долю солдатів і цивільних. Інформація про війну стала головною темою новин, а інша почала відштовхуватися від неї. Людям стало цікаво дивитися навіть великі формати (10-15 хвилин), якщо в них ідеться про історію військовослужбовця або військовослужбовиці. Такі висновки можна зробити, відштовхуючись від кількості переглядів цих матеріалів.

Науковиця Оксана Бабенко зазначає, що у сучасному ХХІ столітті журналістам важливо мати навички ефективного спілкування зі військовослужбовцями, як діючими, так і демобілізованими. Вони повинні бути оперативно орієнтовані в актуальній ситуації на передовій та мати глибокі знання про події, які відбуваються у світі, щоб мати всебічне розуміння геополітичного стану[1].

Отже, умови воєнного стану вимагають від телевізійних новин особливої уваги до актуальної інформації, забезпечення об'єктивності та відповідальності

у повідомленні про події на лінії фронту. Такі випробування вимагають від журналістів належної підготовки, досвіду і навичок, а також розуміння ризиків та обережності під час роботи в небезпечних зонах.

Однак, на жаль, воєнні конфлікти часто стають причиною втрат серед журналістів, а також змінюють тематику та характер відображення подій у новинах. Війна є складним випробуванням для суспільства в цілому, а телевізійні новини несуть велику відповідальність у повідомленні про реальні події, що відбуваються в зоні конфлікту.

У таких умовах необхідно забезпечувати високу якість телевізійних новин, звертати увагу на відображення об'єктивної та різноманітної інформації, а також дотримуватися журналістських стандартів та етики. Телевізійні новини мають значення не тільки для інформування громадськості про події на лінії фронту, а й для формування уявлення про ситуацію та реакції суспільства на неї. Важливо забезпечувати надійність і достовірність інформації, що висвітлюється в новинах, та допомагати громадськості в розумінні й аналізі складної ситуації.

3.2 Концепція створення телевізійних сюжетів про військових для випуску новин на телеканалі «Київ»

Тема війни наразі є актуальною в Україні через те, що досі зберігається конфлікт з росією, який триває з 2014 року. Війна на Донбасі призвела до тисяч жертв та мільйонів переселенців, а також вплинула на різні сфери життя українського суспільства. В зв'язку з цим телевізійні новини в умовах воєнного стану є надзвичайно важливим інструментом для інформування громадян про події на фронті, про політичні та соціально-економічні наслідки війни. Новини під час воєнного стану надають людям необхідну інформацію про події, що відбуваються на військовому фронті та в домашньому регіоні. Вони повідомляють про військові дії, стратегічні перемоги, загрози та ризики, а також про заходи безпеки та захисту населення. Журналісти за допомогою новин можуть підтримувати моральний дух населення. В новинах розповідають про вияви героїзму та солідарності, успіхи та перемоги, що зміцнює віру.

Нами був розроблений цикл телевізійних сюжетів про історії військослужбовців різних підрозділів: Анатолія Басенка на псевдо «Бас», Олександра Шарка на псевдо «Торк», Олександра Будька на псевдо «Терен» та Андрія Верхогляда на псевдо «Лівша».

Створення телевізійного продукту вимагає планування та створення концепції:

1. Тематика: варто визначити суспільно необхідну тему, яка цікава глядачеві. Зацікавленість створюється насамперед актуальністю теми.
2. Мета: інформування населення про людей, які цікаві суспільству. Наша мета – розповісти історії військовослужбовців, які захищають нас, аби їхні подвиги пам'ятали.
3. Цільова аудиторія: створені відеоматеріали будуть цікаві переважно глядачам від 18-ти років, яким не байдужа доля країни, адже в сюжетах присутні розповіді про поранення, полон, смерть.
4. Жанр: наші сюжети мають інформаційний характер;

Можна виділити кілька етапів створення телевізійного сюжету. Покажемо це на прикладі розповіді про військовослужбовця полку «Азов» – Торка:

1. Підготовка:

Олександр Шарко отримав поранення, вижив на «Азовсталі», пройшов полон, та повернувся до строю.

Провести інтерв'ю з військовим полку «Азов», який нещодавно повернувся з полону, – завдання не із легких. Ми познайомились і домовилась з Олександром про інтерв'ю в соціальній мережі. Тоді процес організації інтерв'ю зайняв тривалий час, адже це воно потребує узгодження питань з керівництвом полку «Азов». Тож для початку я надіслала питання на затвердження. Умовою інтерв'ю було: «мінімальні згадки про полон», перегляд готового текстового матеріалу та відео до публікації. Допоки тривали організаційні моменти, ми ознайомилися з матеріалами, які вже є в мережі: зокрема, подивились інтерв'ю Торка з «BBC», «5 каналом», «Суспільним», «ПРОФУТБОЛ Didgital», телеканалом «Прямий». Журналіст повинен підходити до інтерв'ю з

відповідальністю та ретельною підготовкою. Важливо вивчити досьє інтерв'юованої особи, опрацювати інформацію, яка вже є в доступі і знайти можливі прогалини, які потребують уточнюючих запитань. Без належної підготовки важко миттєво реагувати на висловлене співрозмовником та ставити потрібні питання. Журналіст повинен цікавитися точними відповідями, але не повинен пропускати цікаві теми, які несподівано виникають під час інтерв'ю. Так, ми попросили Олександра взяти з собою на інтерв'ю собаку Рея, якого вдалося врятувати вже після того, як військовослужбовець повернувся з полону. Ми домовилися з кав'ярнею про локацію.

2. Зйомка.

Другим етапом є вибір техніки, за допомогою якої відбуватиметься сама зйомка. Колега-оператор Олександр Олійник для портретної зйомки фотоапарат. Перед інтерв'ю ми приїхали в зазначене кафе та визначили потрібні ракурси, підготували освітлення й виставили всю техніку на потрібні місця. Аби це не була статична картинка, ми мали дві локації: вулиця та кафе. На вулиці ми відзняли «інтро» – це короткий вступ, аби зацікавити глядача (в матеріалі – до однієї хвилини). Близько 2 годин ми розмовляли з Олександром [34].

Під час розмови з військовими варто зважати на відповідний сленг: ВЛК – це військово-лікарська комісія, яка визначає придатність за станом здоров'я до військової служби; КМБ – це курс молодого бійця, початковий період проходження служби в навчальних закладах. Журналіст має це знати або вже перепитати у свого співрозмовника, адже як можна пояснити те, що не зрозумів сам. Підтвердженням цьому є слова Наталії Нагорні, кореспондентки ТСН: «Вивчіть людську мову і спробуйте говорити нею не так, щоб виглядати розумнішою на весь телевізор, а щоб бути доступними і зрозумілими людям» [25].

Науковиця Марія Яцмирівця зазначає, що мовлення журналіста в ЗМІ є продуктом його інтелекту (здатності мислити) [20].

3. Створення сюжету:

Наступним етапом є розшифровка та написання матеріалу.

4. Монтаж матеріалу:

Весь сюжет монтували у професійній програмі Adobe Premiere Pro. Монтаж телевізійного сюжету є одним з важливих етапів процесу створення телевізійної програми. Цей процес включає в себе обробку знятого відео- та аудіоматеріалу і його обрізання, зміну порядку кадрів, додавання звукових і візуальних ефектів, а також обробку й налаштування звуку. Перш за все, монтажист повинен зібрати всі необхідні матеріали та відсортувати їх залежно від значення для сюжету. Потім він розміщує їх на тій самій часовій осі, де вони будуть розміщені в готовому сюжеті. Після цього режисер монтажу розкриває кожен кадр і робить вибірки з нього. Для створення динаміки та емоційності в сюжеті монтажер може використовувати різні техніки, такі як зміна кадру, збільшення або зменшення швидкості відео, різні ефекти переходів, налаштування звуку та інші.

Існує декілька видів монтажу:

1. Внутрішньокадровий монтаж передбачає використання різних змін кута зору, ракурсу та масштабу зображення для створення динамічності та виразності в кадрі.
2. Міжкадровий монтаж полягає у використанні різних кадрів, знятих з різних ракурсів, для створення змістовного повідомлення.
3. Технічний монтаж відео включає в себе процес складання і комбінування знятих кадрів для створення плавного переходу між ними.
4. Конструктивний монтаж забезпечує логічний зв'язок між кадрами.
5. Паралельний монтаж показує одночасні дії, використовуючи різні кадри.
6. Перехресний монтаж є різновидом паралельного монтажу з використанням контрастних кадрів.
7. Асоціативний монтаж використовує паралельні кадри, щоб викликати асоціації у глядачів.
8. Художній монтаж зосереджується на естетичному компонуванні кадрів, щоб створити візуально привабливий результат.

Коли сюжет готовий, режисер монтажу зберігає його у форматі, необхідному для подальшого транслявання на телебаченні або публікації в Інтернеті. У результаті монтажу телевізійного сюжету режисер монтажу повинен забезпечити якісну та зрозумілу для глядача підготовку матеріалу, що допоможе передати необхідну інформацію й емоції. Щодо новин, монтаж є особливо важливим етапом, оскільки він дозволяє привернути увагу глядача до актуальної теми та передати інформацію швидко й зрозуміло.

5. Публікація відеосюжету:

Це процес розміщення відеоматеріалу в мережі «Інтернет» або на телевізійному каналі з метою залучення глядачів і передачі необхідної інформації. В сучасному світі, де відеоконтент є одним з найпопулярніших форматів змісту, публікація відеосюжету стала необхідністю для будь-якої телевізійної станції або онлайн-видання. Для публікації відеосюжету необхідно мати якісний та цікавий відеоматеріал, який відповідає темі та формату медіаплатформи. Крім того, важливо правильно підібрати заголовок та опис відео, які відображають його зміст і привертають увагу аудиторії (Додаток А).

Технологія організації підготовки та створення різних телевізійних сюжетів є спільною. Але форма подачі матеріалу може відрізнятись.

Так, наприклад, створення телевізійного сюжету про Анатолія Басенка на псевдо «Бас» було для нас дуже неочікуваним, адже воно взагалі не планувалось. Заздалегідь була узгоджена зйомка з центром протезування, і Анатолій мав бути як один з героїв сюжету, що вчиться заново ходити. Та в процесі розмови ми вирішили, що його історія заслуговує окремого сюжету. 24 лютого Анатолій, який кілька років мешкав у Польщі, зібрав речі й повернувся в Україну. Він обороняв Київщину, а коли запропонували на вертольоті полетіти в оточений Маріуполь, він без сумнівів погодився. Хоча їм сказали: «Це квиток в один кінець».

Вже в Маріуполі «Бас» отримав поранення, йому ампутували ногу. Про полон ми багато не могли розповісти, та Анатолій згадав, як потрапив вже в Україну: « Ми бачимо: заходить наш медик і каже: «Привіт, хлопці», і я такий:

«Вау, ось воно, рідненьке», і потім він каже: «Слава Україні!», і ми всім автобусом: «Героям Слава!». І ми вже розуміємо: все, ми дома» [30].

Цей сюжет короткий, він усього на 4 хвилини, та тут розкрито життя Анатолія Басенка до та під час повномасштабної війни, є коментар реабілітолога, з яким він заново вчиться ходити (Додаток Б).

Олександр Будько на псевдо «Терен» до 24 лютого не мав ніякого військового досвіду, навчався на дизайнера та працював баристою. Війна його плани змінила, так він вступив до лав ЗСУ і потрапив до батальйону «Карпатська Січ», де 24 серпня, на День Незалежності України, отримав поранення, йому довелося ампутувати дві ноги.

Як для журналіста, нам важливо, аби кожна історія була унікальною, аби вона не закінчувалася: «Він мріє про перемогу», «Хоче дітей» і т. д. Кожного разу варто продумувати всі деталі. В історії з Олександром на псевдо «Терен» можна було б довго говорити про його поранення, про війну, але ми зацентрували на протезуванні, адже хлопець «має шість ніг», як він сам жартує. Ми говорили про інклюзивність в Україні, про жарти, які він сам вигадує про себе. Цей сюжет наче не про біль та втрати, а про щось веселе. У кінці інтерв'ю до нас підійшов маленький хлопчик із запискою для Олександра: «Якби ви знали, як мені хочеться вас обійняти та подякувати за вашу мужність. «Слава Україні!» «Героям слава!» Ось це і стало кінцем нашого сюжету (Додаток В).

Наступна історія про Андрія Верхогляда на псевдо «Лівша» зовсім відрізається від усіх попередніх. Та й у сюжету є інший інформпривід – це перейменування вулиці в Печерському районі столиці на честь командира батальйону 72 окремої механізованої бригади Чорних Запорожців. У сюжеті не так про перейменування, як про легендарного «Лівшу» [31]. Про Андрія розповідає його дружина-вдова. Це була важка розмова, під час якої ми з Мариною багато плакали, та жінка знайшла сили, аби поділитися спогадами про свого чоловіка, аби їхня донечка Юлія Верхогляд в майбутньому подивилася сюжету, пройшла вулицею, названою на честь свого тата, і пам'ятала його. У сюжеті присутній коментар журналіста телеканалу «ICTV», який і є автором

петиції про перейменування. У сюжеті присутній стендап на вулиці, яка може бути перейменована, та є коментар історика й голови експертної комісії, щодо перейменування вулиць (Додаток Г).

Отже, готовий матеріал ми повинні показати глядачам. Спочатку сюжет виходить в ефір телеканалу «Київ», згодом розповсюджується в ютубі, інстаграмі та фейсбуку. Створення телевізійного сюжету вимагає значних витрат, ресурсів та часу.

Висновки до розділу 3

Телевізійні новини в умовах воєнного стану відіграють надзвичайно важливу роль у забезпеченні інформаційної доступності та об'єктивності подій, що відбуваються в зоні конфлікту. У цих складних умовах журналісти виявляють велику відповідальність та професійність, працюючи в складних та небезпечних умовах.

Правила роботи журналістів під час війни в Україні мають велике значення для забезпечення об'єктивного інформування населення. Але водночас умови воєнного конфлікту є небезпечними для самих журналістів, тому вони повинні дотримуватись всіх заходів безпеки, які включають розумний розподіл ризиків, використання захисного спорядження та дотримання інструкцій безпеки.

Об'єктивність та точність повідомлень є невід'ємною частиною журналістської професії. Журналісти повинні збирати і перевіряти факти, аналізувати різні джерела і давати об'єктивну оцінку подіям. Вони повинні уникати розповсюдження неперевіреної інформації та ухилення від правди. Головнокомандувач Валерій Залужний виділив декілька правил для журналістів, вони стосуються і зйомок: наприклад, не варто показувати загальні плани руйнував при зйомці, адже можна стати коригувальником вогню, не варто розповідати про найменування військових частин, їхнє місце дислокації.

Важливим є уважна підготовка сюжетів у контексті воєнних подій. Команда телеканалу "Київ" ретельно обирає теми, проводить дослідження і забезпечує присутність на місцях подій, щоб надати об'єктивну та достовірну

інформацію глядачам. Концепція створення сюжетів в умовах воєнного стану допомагає зрозуміти події, які відбувалися з героями сюжетів, щоб глядачі могли зрозуміти їх наслідки та вплив на життя людей.

Важливо також розуміти етапи створення сюжету, і ретельно готуватися на кожному з етапів. Для початку журналіст займається збором інформації, генерує ідеї для сюжету, визначає тему, цільову аудиторію, основну ідею. Журналіст знаходить відповідні факти, статистику, експертів і свідків подій, щоб підтвердити інформацію і підготуватися до зйомок. Також автор має подбати про сценарій сюжету, в якому визначаються послідовність подій, текст коментарів, діалоги, використання зображень та відеоматеріалів. Коли сценарій готовий, проводяться зйомки. Журналіст разом з оператором відвідують місця подій, інтерв'юють людей, знімають відео та аудіо матеріали. Важливо враховувати кадрові композиції, освітлення, звук і камерні рухи, щоб створити наочний і цікавий матеріал. Після зйомок настає етап розшифрування відзнятого матеріалу, та написання його. Готовий сюжет має затвердити на вчитати редактори: випусковий та літературний. Після вчитки на начитки сюжету настає етап монтажу. Монтажист обробляє зібрані матеріали, вибирає найкращі кадри, складає їх в послідовність, додає звукові ефекти, музику та графіку. Завершений сюжет готовий для показу на телебаченні. Він може бути включений в новинний випуск, телепередачу або інший телевізійний формат.

ВИСНОВКИ

Аналіз та узагальнення результатів дослідження дає можливість зробити такі висновки:

1. На світовому рівні телевиробництво стало потужною галуззю, що забезпечує широкий спектр телепрограм і новинних випусків. У світі технології зйомки, монтажу та трансляції значно покращилися, що дозволяє створювати високоякісні відеоматеріали та ефективно передавати їх глядачам.

Український досвід становлення телевиробництва також відображає суттєві зміни. Після набуття Україною незалежності, українські телеканали почали активно розвиватися, пропонуючи власні програми й новини. Важливою рисою українського телевиробництва є розвиток медіаплатформ та онлайн-трансляцій, що дозволяє більш широко охоплювати аудиторію й забезпечувати її доступ до новин і розважального контенту.

2. Провідні телепередачі є невід'ємною частиною телевізійного виробництва. Вони відіграють важливу роль у суспільстві, мають різноманітні формати, включаючи новини, розважальні шоу, документальні фільми, спортивні програми та ін. Кожна провідна телепередача має свої унікальні особливості й мету, спрямовану на задоволення потреб аудиторії. Складники провідних телепередач включають контент, який може варіюватися від інформаційних сюжетів і репортажів до розважальних елементів та експертних коментарів. Ведучі, журналісти й інші фахівці є членами команди, яка створює телепередачі. Їхні навички, професіоналізм і вміння передавати інформацію відіграють ключову роль у якості та успішності передач.

3. Технологія створення сюжету для випуску новин є невід'ємним складником сучасної журналістики. Вона допомагає забезпечити якісну й цікаву інформаційну продукцію, яка відповідає потребам аудиторії. Створення сюжету

вимагає від журналістів навичок аналізу, креативності та орієнтації на актуальні теми.

Одним із ключових аспектів технології створення сюжету є виявлення важливих подій і тем, що потребують інформування громадськості. Журналісти повинні досліджувати й аналізувати події, проводити інтерв'ю зі свідками та експертами, а також враховувати думки різних сторін, щоб забезпечити об'єктивність і баланс у новинах. Ми виділили такі етапи створення телевізійного сюжету: зібрати інформацію, домовитися про зйомку, визначити головну ідею, розробити структуру сюжету, підготувати візуальний матеріал, записати матеріал, опрацювати відео, написати та вчитати готовий сюжет у редактора, начитати, змонтувати та протитрувати.

4. У результаті порівняння сюжетів телеканалів «1+1» та «Київ» з'ясовано, що обидва телеканали пропонують широкий спектр новинних матеріалів, які цікавлять глядачів. Журналісти висвітлюють актуальні теми й події, що відбуваються як в Україні, так і у світі.

ТРК «Київ» фокусується на місцевих новинах і подіях, які відбуваються в Києві і його околицях. Цей телеканал ставить собі за мету забезпечити детальне ознайомлення глядачів з подіями в столиці, їх впливом на місцеве життя та проблемами, що стосуються місцевої громади.

Телеканал «1+1» і його інформаційний випуск «ТСН» орієнтовані на більш широку аудиторію, ніж ТРК «Київ». Вони акцентують увагу на національних і міжнародних новинах, а також висвітлюють важливі теми політики, економіки, культури, спорту. Телеканал «1+1» має розвинену новинну мережу та ресурси для проведення власних розслідувань й ексклюзивних матеріалів.

Обидва телеканали використовують сучасні технології і високу якість зйомки, монтажу і презентації новин. Вони активно використовують візуальні ефекти, графіку, ілюстрації, щоб зробити інформаційні матеріали більш доступними й привабливими для глядачів.

З початком повномасштабної війни небижкої популярності набирають матеріали з військовими. Цикл телевізійних сюжетів про військових на

телеканалі «Київ» тому підтвердження. Сюжет про Олександра Шарка на псевдо «Торк» за два тижні в Ютубі набрав близько 15 тисяч переглядів. В сюжеті присутня історія військовослужбовця, детально описано як боєць отримав поранення, та як перебував на Азовтсалі. Технологія організації підготовки та створення різних телевізійних сюжетів є спільною. Але форма подачі матеріалу може відрізнятися. Так сюжет про військового на псевдо «Бас» є найкоротшим за хронометражем, хоча там і присутній коментар лікаря. А історію Андрія Верхогляда розповідає його дружина, журналіст Володимир Рунець та історик Олександр Алфьоров, в матеріалі наявний стендап. Сюжет про Олександра Будька наче взагалі не про втрати та поранення, він про сміх, радість та гордість за Україну.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабенко О. Засади підготовки військових тележурналістів України в умовах гібридної війни // *Вісник Львівського університету*. Серія: Журналістика. 2017. Вип. 42. С. 12-18.
2. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. Київ: ТОВ “Софія-А”, 2016. 184 с.
3. Гончарук С. Аналіз методів впливу американської моделі новинної журналістики на український медіапростір // *Молодь і ринок*. 2018. № 12. С. 55-59.
4. Дмитровський З. Є. Телевізійна журналістика. Навч. посібник: Вид. 2-ге, перероблене й доповнене. Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2008. 220 с
5. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. Київ: «Компанія ВАІТЕ», 2016. - 118 с.
6. Іщенко А. О. Запуск регулярного телевізійного мовлення в Україні: технічний, творчий та виробничий аспекти // *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Журналістика. 2017. Вип. 2 (23). С. 27–31.
7. Кирилова О.В: Телерадіомовлення США: традиції та сучасність // *Вісник Дніпропетровського університету*. Серія «Соціальні комунікації», 2015. Вип. 15. С. 68–73.
8. Мащенко І.Г. Українське телебачення: штрихи до портрета І.Г.Мащенко. Київ: Чорлі, 1995. 294 с.
9. Мащенко І. Г. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. Київ: Україна, 2005. 380 с.

10. Мистецтво телевізійного репортажу: навч.-метод. посіб. для студ. з напряму підготовки «Кіно-, телемистецтво» та «Тележурналістика» // А. Лісневська, Т. Коженівська; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 190 с.
11. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Підручник. 5-те вид., перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 496 с.
12. Недопитанський М. І. Тележурналістика: досвід, проблеми, стратегії : навч. Посіб Київ : ДП «Газетно-журальне вид-во М-ва культури і туризму України, 2009. 144 с.
13. Недо А. О. Розважальний характер сучасного телебачення: перспективи та тенденції // *Соціальні комунікації*. 2016. № 4 /1 (21). С. 39-43.
14. Нові медіа та комунікаційні технології : комплекс навчальних програм для спеціальностей «Журналістика», «Видавнича справа та редагування», «Реклама та зв'язки з громадськістю» За заг. ред. В. Е. Шевченко. К.: Паливода А. В., 2012. 412 с.
15. Словник журналіста : терміни, мас-медіа, постаті М-во освіти і науки України, Ужгород. нац. ун-т; [авт.-уклад.: Ю. М. Бідзіля (відп. ред.) та ін.]. Ужгород: Закарпаття, 2007. 220 с.
16. Стівенс М. Г. Виробництво новин: телебачення, радіо, Інтернет. Київ: ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. 407 с.
17. Тарасюк В.В. Проблеми змістовного наповнення випусків новин на телеканалах «Інтер» та «1+1» // *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. 2009. Вип. 20. С. 92.
18. Холод О. М. Основи тележурналістики : курс лекцій [авт. та укл. Холод О.; автори: Дмитровський З., Шаповал Ю. Київ : КиМУ, 2012. 121 с.
19. Яковець А. В. Телевізійна журналістика: теорія і практика: підручник. Київ: Києво-Могилянська академія, 2007. 240 с.
20. Яцимівська М. Г. Я Культура мови журналіста: навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. Львів: ПАІС, 2017. 168 с.

Електронні ресурси:

21. Васьківська О. Є. Технології штучного інтелекту в журналістиці сучасності. Матеріали X Всесвітнього конгресу «Авіація в XXI столітті» – «Безпека в авіації та космічні технології», Київ: НАУ, 2021. URL: <https://conference.nau.edu.ua/index.php/Congress/Congress2022/paper/view/8858/7308> (дата звернення: 10.04.2023).
22. Вища Школа Media & Production. Руслан Ярмолук. Як знімати війну: від 2008 року з війни в Грузії до сьогодні в Україні?, 2019. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=j6SvdWa7Хук> (дата звернення: 15.05.2023).
23. Вища Школа Media & Production. Коротка новина – складний формат подачі, 2019. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=GsgMbvhBVjA> (дата звернення: 14.03.2023).
24. Вища Школа Media & Production. Підводка, як важлива частина роботи журналіста. Реклама та анонс сюжету, 2019. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=HxUTqO8c-Y4> (дата звернення: 10.03.2023).
25. Вища Школа Media & Production. Складні тексти в новинах, 2020. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ZAonrtiJSVQ> (дата звернення: 10.03.2023).
26. Вища Школа Media & Production. Основний формат новин – сюжети, 2019. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=YvmiQaFtPd4> (дата звернення: 10.03.2023).
27. Документальний фільм: "ТСН 20 років. ТСН. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=uhenvRC7488> (дата звернення: 01.05.2023).
28. Історія телебачення URL: <http://korysne.co.ua/istoriya-telebachennya/>. (дата звернення: 01.03.2023).
29. Іщенко А. І. Становлення телевізійного мовлення в Україні в контексті розвитку телевізійного мовлення в Європі. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2016. URL: <https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/03/Starting-of-regular-TV-broadcasting-in-Ukraine-in-the->

context-of-televisions-development-in-Europe-Ishchenko-A..pdf (дата звернення: 10.03.2023).

30. КИЇВ24 : Телеканал Київ. Втратив ногу під час оборони Маріуполя: історія військовослужбовця з Азовсталі Анатолія Басенка, 2022. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=kDEcMMd85d8> (дата звернення: 10.04.2023).

31. КИЇВ24 : Телеканал Київ. В Києві можуть перейменувати одну з вулиць на честь Героя України, 2023. YouTube. URL: https://www.youtube.com/watch?v=4Nt-YhtH_Ic (дата звернення: 03.03.2023).

32. Процеси з обміну полоненими не терплять публічності, вони люблять тишу – Петро Яценко. *АрміяInform – Інформаційне агентство АрміяInform*. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/02/04/proczesy-z-obminu-polonenymu-ne-terplyat-publichnosti-vony-lyublyat-tyshu-petro-yaczenko/> (дата звернення: 15.03.2023).

33. Список загиблих журналістів. Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua/infographics/spysok-zagyblyh-zhurnalistiv-i45958> (дата звернення: 15.03.2023).

34. ТОРК: КИЇВ24 live. 335 ДЕНЬ ВІЙНИ - 24.01.2023 - прямий ефір телеканалу "Київ", 2023. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=FCzZJj-7xFQ> (дата звернення: 14.03.2023).

35. ТСН. Вибухи в прямому ефірі ТСН! Знімальна група в Бахмуті тікала від російських ракет!, 2022. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=VTMyqkQ0byg> (дата звернення: 14.05.2023).

36. ТСН. Новини ТСН 18:00 за 21 квітня 2023 року | Новини України, 2023. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Hr0ruB8Jo-A> (дата звернення: 14.03.2023).

37. Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану : Наказ Головнокомандувача ЗСУ від

03.03.2022 р. № 73. URL:
https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/nakaz_73_zi_zminamu.pdf (дата
звернення: 14.03.2023).

38. detector.media. ЗМІ в умовах воєнного стану. Рекомендації Комісії з журналістської етики щодо інформації, яку не можна розголошувати. detector.media. URL: <https://detector.media/infospace/article/197627/2022-03-17-zmi-v-umovakh-voiennoho-stanu-rekomendatsii-komisii-z-zhurnalistskoi-etyku-shchodo-informatsii-yaku-ne-mozhna-rozgholoshuvaty/> (дата звернення: 14.03.2023).

39. Oxford Russian Minidictionary / [ed. by D. Thompson]. – Oxford University Press, 2006. URL: <https://4pda.ru/forum/index.php?showtopic=209131> (дата звернення: 14.03.2023).

40. Television. Encyclopedia Britanica. URL:<https://www.britannica.com/technology/television-technology> (дата звернення: 30.03.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

Сценарій до першого телевізійного відеосюжету

Автор: Демух Тетяна

Оператор: Олександр Олійник

«Торк»

Отримав поранення в Маріуполі, повз 3 години до Азовсталі та пройшов полон. Все це про військовослужбовця полку Азов на псевдо «Торк». Про втрату друзів, повернення родини та про речі, які вдалось зберегти і повернути в Україну після полону, Торк розповів нашій журналістці Тетяні Демух.

((Лайф: С001 01:01 я просив ампутацію, тому що біль турбував постійно 01:05))

Він отримав поранення та дивом вижив.

((С0019 04:38 Там було 4 або 5 переломів 04:50))

Олександр, на позивний «Торк» – військовий полку «Азов». Свій позивний отримав у 2013-му році ще до «Азову» і до війни.

((С001810:20 Змагання у 2013 році було, і коліно прилетіло в бороду, виключився, підбіг тренер, почав будити, запитав як ти, і я кажу: «Капець мене торкнуло.»10:30))

Ми гуляємо вже у відносно мирному Києві з його Реєм, якого вдалося врятувати з окупованого Маріуполя.

((С00101:47 Він зі мною вже 9 років і у різні проблемні моменти він був поряд 01:52))

Маріуполь – місто, в якому Саша народився і яке обороняв.

((Лайф: вибух))

((ВЖУХ))

((С001825:11 у тебе на правий і на лівій берег прилітали бомби, скидали з літака, ракети та флот морський, вертольоти з ньюрсами 25:19))

((C0018 21:37 Драмтеатру не було, туди бомбу уже скинули, на тот ммомент уже куча будинків, куча будівель уже було зруйновано і ти просто їдеш, і думаєш: «Блін, так, я тут виріс, а уже все, тут кінець» 21:48))

((C001824:59 На кожному кутку на тебе може чекати сюрприз, як зі мною вийшло 24:03))

((C001901:03 зайшов за ріг будівлі, не пощастило, ногою зірвав розтяжку, бабхнуло і все 01:17))

((C001901:22 Наклав собі турнікет, з нами був медик, він підбіг і наклав турнікет ще вище, ну я свій затиснув, і все, повезли мене на точку, де у нас був контрольний пункт, де всі жили 01:45))

((C001901:52 Ростяжка, вирвала шматочок ноги, і попробувало осколками ногу відповідно. C001903:30 Я тягар, краще загинути, ніж бути раненим, тому що поранений ти, крім того, що тобі складно, ти вже не мобільний 03:35C0019 03:50 тебе ніхто не кине, тебе витягуватимуть, може, й самі загинуть, але не залишать, і я розумів, і командиру своєму казав, що все погано, вибачаюсь 04:07))

((C001905:10 мене привезли на місце, де ми живемо, на контрольний пункт 05:31))

((C001906:00 3 дні я лежав під знеболенням, постійно все в крові, там ясна річ, нога тече, таке 06:07))

((C001906:30 Мені сказали що я повинен сісти в машину з пораненими, це було два КраЗи для поранених, хлопці з мого підрозділу винесли, мене повинні були посадити в машину, де лежачі, але там все було зайнято, немає місця 06:52+ 07:10 несуть до другого, там сидячі, я думаю, ну хоч сидячи, якось терпітиму, ногу триматиму, окей. Поїдемо, там теж немає місця 07:18))

((C001907:18 В результаті мене посадили в Козах+C001907:29 Ти сидиш, і у тебе таке маленьке віконце і через нього ти тільки щось бачиш, потім почався вже обстріл, там полетіло все, було видно у це віконце, і гради, і птури в машину прилітали, і в один момент, ми просто впираємося в кратор від розриву і водій кричить виходимо, а я розумію, що я встати на ногу не можу 08:00))

((C0019 08:27 Повз проїжджали машини, їде один КраЗ, в нього пряме попадання снаряда, все, там все розлетілося, загинули хлопці... і я розумію в той момент, що я ось там повинен був їхати, але окей, їде ще одна машина з пораненими, хоча б вони повинні доїхати 08:55))

((C001908:55 Їде повз БТР, я схопився на БТР + 09:17 Весь БТР був зайнятий людьми, людей 25, може, 20 було, права нога була на якомусь виступі, а ліва нога, хвора, я її міг тримати тільки під 90 градусів, вона у мене як би стирчала з-за кузова. І, поки ми їхали проїжджали вздовж будівлі, чи дерева.. ну і коротше зламало ногу убік 09:40))

((C001910:28 Їдемо, їдемо і я зрозумів, що ми летимо, різко, тобто картинка різко змінилася, я відкриваю очі, і розумію, що ми якимось крутимось і все, водичка, і я дуже погано плаваю, і в мене перша думка: жах на війні померти тонучи.. ну це прям погано 10:54))

((C001912:00 Виплив, посиділи під мостом, там дві з половиною години були обстріли, щоразу коли був приліт безпосередньо під мостом, я думав, ну ось зараз проб'є, і ось, кінець 12:39))

((C002003:38 Я пам'ятаю, я коли виплив, і у хлопців які були на ходу, я запитав у який бік мені рухатися, вони показали, і все, я знав куди мені треба рухатися 03:55))

((C002005:08 підповз під якийсь піддашок біля цеху, ракета прилетіла до цього цеху, вся вторинка полетіла, цеглини полетіли, один піддашок стоїть, і я під цим піддашком 05:20))

((C002005:47 ногу так, прийшлося вправити 05:59))

((C002006:00 ні, ну там про залізяку, мествестовську курточку в зуби і вперед, а як інакше, коли лежав під мостом, я або випливу, або замерзну 06:40))

Він повз близько 3 години. Сам. До Азовсталі.

((C001904:38 Там 4 або 5 переломи, п'ята, пальці, стопа, гомілка, там якраз все, що є, все зламало 04:46))

Не міг здатися, бо мав приклад – один із командирів азовців на позивний «Хват» повернувся в стрій на двох протезах.

((C0020 07:26 Він з перших днів з нами бігав і навіть не маючи двох ніг, на протезах, у нього дві кукси було, він втратив на Світлодарській дузі 07:44))

Вже на Азовсталі Торку витягнули осколки. Тоді паремедик на позивний «Хасан» зробив фото поранення та опублікував його у соцмережах.

((C002012:04 У мене там дірка була, виходить у стопі від мезинця до великого пальця і бинт як би туди утрамбований 12:10))

((C002012:17 І Хасан приходить, і каже: «Треба показувати всю ситуацію на Азовсталі, треба сфотографувати твою ногу»))

Місяць він провів на Азовсталі, в той час як ворог щохвилини завдавав ударів по бункерах, де були поранені.

((C002014:44 ти лежиш і ти розумієш, що ось сюди бомба прилетить, і тебе просто завалить+ 14:30 два виходи розбомбили, і перший раз коли бомба прилетіла, завалило там двох поранених, вони лежали на ліжку, їх так і вбило 14:44))

Вони виконали наказ вижити і вийшли з території заводу в полон.

((C002020:00 Ну на полон я не розчитував, я про це і не думав, я думав або швидше сюди бомба прилетить, де я знаходжуся 20:11))

Через Новоазовськ Сашу привезли до Донецька.

((C002023:30 і ти лежиш такий «mmm», ось так ось, всю ніч, як вібрація на телефоні, а потім коли організм втомлюється, ти засинаєш, ну пару днів на тиждень поспати вдавалось 23:50))

Навіть у полоні Торк зумів зберегти символічні для себе речі: шеврон, який отримав від Редіса на Світлодарській дузі за важке поранення.

((C0021 01:02 Саме я цей шеврон зберіг, 200 гривень і фотку. Це якраз вийшло так, воєнне життя, 200 гривень - асоціація гри якоїсь і сімейне життя – як фотографія 01:23))

У полоні він до останнього не вірив, що Азовців взагалі можуть обміняти

((C0020 25:10 ми вже коли були на кордоні, все, вже крайні блокпости, і ось ця зона зіткнення, і коли вже нас вивели з автобуса і вже тоді почалась стадія прийняття 25:25))

Вже будучи на волі, в Україні, Торк пам'ятав про свого друга Рея, який залишився в окупованому Маріуполі.

ГРАФІКА: РЕЙ – це і є моя родина. Йому 8.5 років, але він зміг пережити війну в Маріку.

((С0018 10:10 він бачив смерті людей і він розумів чудово, що там люди можуть, наприклад, лягти спати і не прокинутися, а тут кудись я зник, і може теж щось трапилося 10:15))

У підвалах Маріуполя Рей всіляко підтримував тих, хто був поряд.

((С001807:55 бігав за хлопчиком там 3-4 роки, там хлопчик за ним бігав, ось так вони грали, проводили час 08:10))

Провішви цілу спецоперацію зі спасіння Рея, його таки привезли у Київ.

((С001809:33 Він розгубився, це було на вокзалі, у Києві, він спочатку підбіг, потім відбіг від мене, він стояв і дивився, і він не міг зрозуміти чи справді))

Сьогодні ж Рей майже не відходить від Саші.

((С0018 08:55 Ууу, так, чудо, ну що ти хочеш, ну добре, йди, йди до Тані 09:00))

((С002026:12 Все одно частина ще там, частина себе, тому що хлопці ще там і ти цілими днями про це думаєш, воно снитися постійно 26:19 +26:28 виходить в телеграмі там користувач видалений, тому що загинув і пишу йому в інсті, навіщо ти снівся, він ліз щось боротися зі мною, а потім я розумію, що він загинув 27:00))

Чотири друга: Бір, Ізі, Торк та Легенда. Разом вони дружили 4 роки. Позналились завдяки полку «Азов» ще на підготовці. До повномасштабної війни Бір, вже закінчивши службу, приїхав до друзів у Маріуполь.

((С002027:40 Він уже був не контрактником, він приїхав до Маріуполя, бо ми там були, це його слова, я не можу залишитися в Кривому, тому що ви там 27:46))

((С002028:40 він почув що Діма 300, відбіг, і так, потрапив під обстріл 28:51))

Так, Легенда написав в інстаграмі:

((ГРАФІКА: На твоєму місці я би вчинив так само, я би йшов до тебе під обстрілами, як і ти до мене, брат))

Тепер Торка частенько можна зустріти на мирних акціях підтримки полонених героїв Азову. Головна його задача, аби не забули і повернули всіх назад в Україну

((05:53 Важливо говорити про тих, хто в полоні, ну млинець, як би нас поміняли, це все прикольно, але там ще тьма пацанів, і дівчаток теж 05:57))

Тетяна Демух та Олександр Олійник – Телеканал «Київ»

Додаток Б

Сценарій до другого телевізійного відеосюжету

Автор: Демух Тетяна

Оператор: Дмитро Мушинський

«Бас»

Далі історія про захисника Маріуполя. Анатолій Басенко – військовослужбовець полку «Азов». Під час оборони міста він зазнав поранення та втратив ногу, але не втратив позитив. Про військового зі сталі Тетяна ДЕМух-розкаже більше.

((Лайф: 19:24 Да, ну контузія не рахується, ахахахах 19:26))

Він постійно сміється та жартує.

((ЛАЙФ: 28:00 Я простий хлопець, я вітряний 28:09))

Анатолій Басенко, позивний «Бас» - військовослужбовець полку Азов.

((ВЖУХ))

Він народився на Донеччині і коли у 14-му почалась війна, тоді ще 20-ти річний хлопець, пішов на фронт.

((18: 45 Я мав піти служити і пішов 18:51))

Ранок 24 лютого «Бас» зустрів у Польщі. Останній рік перед повномасштабною війною мешкав там. О 5 ранку йому подзвонила мама із України і сказала про обстріли.

((31:09 Проживав там, почалась війна і я такий: «О двіжуха, я назад, обороняти неньку.» 31:15))

Взяв квитки і вже за кілька днів тримав оборону під Києвом.

((Лайф: Яка в нас робота? Найкраща у світі))

У кінці березня на вертольоті, потрапив у Маріуполь, хоча зізнається, страшенно боїться літати. Там він тримав оборону, поки не...

((19:46 прилетіла міна, мені відірвало ногу. Ми ще певний час лежали, чекали коли за нами прийдуть, і хлопець приплив на човні, нас забрали 20:00))

Вже поранений Анатолій потрапив на Азовсталь.

((21:00 Було дуже багато поранених, тобто я не найтяжчий був, і мені сказали, що доведеться чекати, ну коли ампутують ногу, і мені, напевно, о 5 або 6 ранку ампутували ногу, поранення отримав близько 3 години дня, пройшло 12 годин, о 5-6 годин дня мені ампутували ногу, і я вже лежав, і грубо кажучи ахах, відпочивав, чекав новин якихось 21:25))

Місяць він провів у госпіталі на Азовсталі. Далі - полон.

((22:48 Я потрапив в найперший обмін, найбільший обмін 22:53)) ((23:24 ми бачимо, заходить наш медик і просто каже привіт хлопці, і я такий вауу, як круто, українська, саме ось він, ось вона рідненька, і потім він каже: «Слава Україні!» і ми всім автобусом: «Героям слава!». 23:42 ++23:48 І ми вже розуміємо, все вже, ми вдома, все, вже ми їдемо 23:50))

Зараз Анатолій проходить реабілітацію, ходить на учбовому протезі і чекає свій, уже постійний.

((Лайф: 16:33 Ще швидше, давай, зупиняйся і назад 16:36))

Каже, вчитися ходити заново важко та знає заради чого це робить.

((24:38 я виходить з братом не бачився 3 тижні, і ось я вчора поїхав у центр до нього, ми зустрілися, такі йдемо, і він каже: «Слухай, ти вже в натурі нормально ходиш.» 24:50))

((СВИРИДЕНКО ІГОР))

((ФІЗИЧНИЙ ТЕРАПЕВТ))

((33:08 зараз ми прибираємо якісь там прикульгування, не правильних вихід тазу, ми працюємо вже над відшліфовуванням його правильного патерну ходьби 33:17+33:54 Він старанний учень? Він? Да хаха + він робить стільки, скільки потрібно, скажем так, він не любить робити більше роботи, ніж треба 34:08))

А найбільше БАС сподівається повернутися назад, у стрій.

((27:00 І від мене надія, що у мене або в далеку артилерію візьмуть, або аеророзвідку 27:04))

((26:50 Хотілось би повернутися 26:55))

Тетяна Демух та Дмитро Мушинський –телеканал «Київ»

Додаток В.

Сценарій до третього телевізійного відеосюжету

Автор: Демух Тетяна

Оператор: Максим Трясугін та Олексій Баклайкін

«Терен»

Втратив дві ноги на Харківщині, а отримав аж шість в Україні та за кордоном. Це все про військового батальйону Карпатська Січ – Олександра на псевдо "Терен". До російського вторгнення він готував каву, займався графічним дизайном та й гадки не мав, як працює міномет, а вже під час повномасштабної війни став командиром взводу вогневої підтримки. Про День Незалежності, коли Сашко став залежним від протезів, про Ігри Нескорених, на які вже готується, він розповів нашій журналістці Тетяні Демух.

((ІНТРО))

((С0004 10:49 я зрозумів, що це війна))

((20:13 Ноги в м'ясо, там все знаєш, перемішано 20:14))

((С0005 12:13 ай ем сорі майкл, немає ніг13:04))

((С0004 Це вже буде спойлер, тому розкажу швиденько і без деталей 10:32))

Ми йдемо столичним Подолом. В перший місяць весни - Сашко в шортах, але відразу пояснює, так зручно в будь-яку пору року, коли ти на протезах.

((00:42 я не стараюсь там показати всім, що в мене там металеві ноги, Щоб всі бачили, бо доводиться їх часто знімати+ коли там щось натерло, намуляло, це треба зняти штани, зняти протез, вийняти з колош, ну це багато лишніх дій+ тому простіше собі одягнути шорти 01:10))

Протезів в Сашка аж 3 пари.

((02:32 Одні для ходьби, власне, ці в котрих я зараз, ще одні для бігу, суто для бігу, бо в них нереально щось робити, окрім того, що бігти супер сильно, і ще одні для кросфіту.02:47+02:57 Мені тільки 26 років і я не збираюсь просто ходити по вулиці все своє життя, яке лишилось 03:05))

А планів у нього багато. Одна із цілей - участь в Іграх нескорених. Це змагання для колишніх та діючих військових, які отримали поранення.

((04:07 я вже пройшов реєстрацію, там вже понад 140 людей і вони вже продовжили на тиждень чи два реєстрацію, тому відповідно людей буде ще більше 04:12+))

((під музичку відоси від з інсти))

((05:00 намагаюся відвідувати зал по можливості, де тільки можу, ну і тренуюся бігати, якщо є десь можливість безпечно бігати, то я намагаюся брати з собою протези, для бігу, і тренуватися бігати, бо на них складно взагалі стояти не те що бігти 05:17))

Олександра більшість знає за позивним-Терен. Вигадав його собі сам, ще в 15 років

((09:45 І з тих пір я підписувався в різних соц. Мережах Терен, терен і так воно і прижилося серед моїх друзів 09:54))

Під таким Олександр воював і як мінометник в батальйоні Карпатська Січ.

((С0004 13:52 запропонували обрати хто хоче спробувати себе мінометником, якщо би ніхто не підняв, то обрали б самі, тому мене підбив мій старший побратим, котрий теж доброволець, там спеціальність, яка не яка, в піхоту завжди можна піти 14:07))

Поранення Терен отримав на самісінький День Незалежності.

((18:17 ми працювали, просто була перерва, навіть не перерва, а ми не діставли до цілі, і дали наказ чекати наступних координат, і ми вирішили зробити перерву, і чекали наступних координат, ну я ліг в окоп, 18:25))

((19:21 справді. Всі лягали завжди в одну сторону, і я завжди лежав в ту сторону, а там просто в той мент світило сонце, і якимось я був дуже втомлений насправді, і я вирішив, мабуть я туди не ляжу, щоб не пекло мені в голову, тому запекло в ноги 19:35))

Щось прилетіло зверху, що Саме Сашко не знає досі, та каже, пощастило вижити

((C0004 19:40 все відносно легко відбулося, бо по тих наслідках котрі я бачив пізніше, на відео, коли мені скидали хлопці з місця пригоди, то було все прям дуже дивно, що я взагалі лишився живим 19:55 20:13 Ноги в м'ясо, там все знаєш, перемішано 20:14))

Та тоді найбільше переживав не за поранення, а за те, що не звільняв місто разом з побратимами, які вже через два тижні, були в Ізюмі

((відео з Ізюму))

Свою історію від початку повномасштабної війни до моменту поранення Олександр розповідає в автобіографічній книзі.

((C0004 07:38 я ніколи не писав, почав писати на війні, і то це були якісь такі тексти відносно короткі, більше як оповідання, ну і пізніше це переросло вже в щось більше і вже від мотивації й ідей, я вже почав писати книгу 07:59))

Хоче допомогти військовим, які отримали поранення, не втрачати оптимізм, вірити в майбутнє та не ставити хрест на собі після протезування.

((15:17 Взагалі допомогти військовим зрозуміти, що вони не втрачали якісь моральний дух, і розуміли, що вони треба цьому суспільству, бо багато хто думає, де я тепер себе знайду. Де я там буду працювати, що я нікому не потрібний, і якби доношу до них цю думку, що всі вони потрібні, кожен може знайти себе в цьому суспільстві 15:38))

Та й звичайно, не втрачає оптимізму сам

((ВІДЕО: к з машиною їде, Алло, да, я не можу підійти, бо в мене немає ніг, всього доброго, Я збираю на ветеранські потреби))

((04:32 Цей гумор, я не знаю, народжується сам по собі, якісь ситуації виникають, коли стає смішно мені, і я там не придумую спеціально жарти, сиджу і думаю, якби пожартувати, просто є ситуації, в котрих мені стає смішно, і я розумію, що це насправді смішно 04:48 +C0005 12:59 Просто знімаєш ноги, і кажеш, ай ем сорі майкл, не має ніг 13:04))

Нашу розмову неочікувано перериває хлопчик, який приніс Сашку записку

((C0007 00:07 ти пишеш, що ти хочеш обійняти, якщо це ти писав, це ти писав, то давай обійму тебе, дякую за підтримку, рости кремкий, слухай маму 00:16))

((00:17 Прочитаєш, що там написано? Якби ви знали, як мені хочеться вас обійняти і подякувати за вашу мужність, слава Україні, героям Слава 00:25))
Тетяна Демух, Олексій Баклайкін та Максим Трясугін –Телеканал «Київ»

Додаток Г

Сценарій до четвертого телевізійного відеосюжету

Автор: Демух Тетяна

Оператор: Сергій Приходько

«Лівша»

Вулиця в печерському районі столиці, названа на честь військового і державного діяча Російської імперії, вже скоро може бути перейменована на вулицю Андрія Верхогляда - командира батальйону із бригади імені Чорних Запорозжців. Це підтримали майже 70% громадян, які проголосували за перейменування у додатку Київ.Цифровий. Чим запам'ятався легендарний комбат Андрій Верхогляд, розкаже наша Тетяна Демух.

ІНТРО:

Він - командир нового покоління, який вів за собою бійців

((«Воювати треба не за землю, а за те почуття, яке виникає, коли ти чуєш слово батьківщина»))

Постійно посміхався та жартував.

((«в нас в моді мінімалізм, тому ми зменшуємо пространство, зробили додаткові двері»))

Та завжди був там, де гаряче.

((«Зараз ми знаходимось в найгарячішій точці нашої країни, Авдіївській промзоні- прямий репортаж веде Андрій верхогляд Командир 3 роти»))

Вже підполковник, народний герой, Лицар двох орденів Богдана Хмельницького, командир батальйону та Герой України на псевдо «Лівша».

((00:10 я після закінчення військово-медичної академії по розподілу потрапила одразу на передову, начальником медичної служби батальйону, а Андрій уже був на той момент командиром роти 3 механізованої, народним Героєм України 00:22))

З майбутньою дружиною Мариною Андрій познайомився в червні 2018. Спершу вони не дуже ладнали, але поранення, яке отримав Андрій їх зблизило.

((01:18 була травмована в Андрія нога, він не хотів звертатися нікуди, мене начальник штабу відправив до нього, він ще тоді такий о господі, цілий начмед до мене приїхав, в мене нічого не сталося, не хотів нікуди йти, фіксувати травми, поранення, тому що він не хотів покидати бійців, завжди був з ними і казав на кого я покину своїх пацанів, своїх малих 01:40))

Його бойовий шлях почався у 2016-му році у Волновасі, далі – Авдіївка, Світлодарськ, Попасна. За участь в обороні Авдіївки, де Верхогляд разом із побратимами взяли опорний пункт противника «Алмаз», у 2017-му отримав орден Богдана Хмельницького III ступеня.

((СХ: дякую мамі, брату))

((03:41 Він мені на початку відносин каже: «Ці відносини будуть найнестандартнішими, вони будуть самі йоб*нуті, от побачиш.» І, насправді, все було от як не в людей 03:52))

Їхні стосунки майже весь час були на війні.

((10:33 От буде в нас сім'я, я буду виховувати малюків. Кажу: « Ти?» І я починаю в захльоб плакати і кажу: «Та ти ніколи не уволишся.» Він каже: « Чого ти так думаєш?» Бо я бачу, ну подивися як у тебе очі горять, коли ти розказуєш про своїх пацанів, про то як ви брали позиції, скільки ви русні вбили , і все це тебе настільки на підйомі, що ти не зможеш 10:59))

І навіть народження донечки Юлі не відібрало Андрія у війни.

((12:57 коли він приїхав перший раз уже після повномасштабки, коли була звільнена київщина він заїхав буквально на декілька годин, мала просто його не відпускала 13:06))

((Відео: плаче ПАПА))

Після оборони та звільнення Київщини, бригада Андрія поїхала на Донеччину

((03:55 Довше, ніж три години ніколи не було перериву, він завжди знаходив можливість плюсануть, а тут ні, і яуже чекала чекала, я уже почала писати його

друзям, типу що там де лівша, ніхто мені не відповідав, і думаю ну ладно, я йому там написала, що я чекаю, напишеш коли звільнишся. 04:21))

((04:46 Серед ночі я прочитала пост командира бригади Славяна, типу що йдуть найкращі 04:50))

((ПЛАЧЕ !!!!!!!05:38 Вночі мені вже відповів Рунець Вова. Він написав: «Киця, він загинув.» Ну все, це той момент, коли мій світ просто рухнув 05:55))

Світлодарська дуга – місце, де вони познайомились і місце, де 22 червня Андрій Верхогляд загинув у бою.

((ПЛАЧЕ 07:00 мені здається буде ще один такий жахливий момнт, коли батальйон приїде, а він не вийде з потягу 07:16))

11 грудня Андрію Верхогляду присвоїли звання Герой України посмертно.

((відос))

Тепер спогади – це те, чим живе Марина. А Юля – маленька копія Андрія, дає їй сили триматися.

((01:23 Папа більше не прийде, ось його пам'ятник, я не казала, що він тут знаходиться, я сказала, що ось його пам'ятник, тут ми зможемо завжди з ним поговорити, і якщо ти захочеш щось сказати папі, ти можеш говрити він тебе чує, він дивиться на тебе з неба і завжди тобі допоможе. І вона по цей день як я щось там плачу чи ще щось, вона каже: він тебе бачить, чує, чого ти плачеш, вона як папа каже мені не ний мама 01:50))

((01:50 Важко... вона приходить на кладовище, вона з ним грає в хованки і вона каже йому папа куку 02:07))

А він колись казав Марині «Чуєш, чуєш?»

((00:23 Він пише, чуєш, чуєш. І я така, що? І він такий: а я тобі казав, що я тебе люблю сьогодні. Казав, то я тобі нагадую 00:30))

Ці слова, як спогад тепер назавжди до Дня народження Андрія, Марина зробила на руці, лівій, бо "Лівша".

А за ще одну згадку про Андрія Верхогляда голосували вже люди.

((СТАП: Вулиця Андрія Верхогляда замість Михайла Драгомирова. 69 відсотків киян проголосували за перейменування вулиці в печерському районі столиці в

честь легендарного комбата 72 окремої механізованої бригади імені Чорних Запорозжців))

Володимир Рунець - журналіст та близький друг Андрія Верхогляда створив петицію про перейменування вулиці

((03:08 столиця заслужила мати його ім'я на табличках однієї із своїх вулиць 03:10
04:00 чому ми тоді не можемо зробити цю вулицю вулицею Андрія Верхогляда?
І люди її підтримали, Київ цифровий вони швидко набрали необхідні 6 тисяч,
потім її вилучили із списку перейменувань але зважаючи на те, що люди її
підтримали, її знову повернули в список на перейменування))

Вилучали саме через неоднозначність постаті Михайла Драгомирова, пояснює історик та голова експертної комісії

((01:04 Багато істориків, дослідників постаті цієї людини стверджують, що на посаді керівника військового генерал-губернатора по суті правобережжя України, що він не зробив нічого поганого, що навпаки опікувався українською справою, проте будучи міністром тоталітарної системи він так чи інакше долучався до процесів русифікації України та процесів створення цього режиму російської імперії в Україні. 01:20)

((08:00 Андрій Верхогляд зіграв вирішальну роль саме в захисті Києва так, +
самає тому він як оборонець Києва і увічнений в пам'ятці нашого міста буде,
09:07))

Залишилось, проголосувати Депутатам Київської ради, щоб коли маленька Юлія Андріївна виросте і навчиться читати, вона пройшла вулицею, названою на честь свого тата Андрія Верхогляда.

КІНЕЦЬ: фотка Верхогляд

Тетяна Демух та Сергій Приходько – Телеканал «Київ»